

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง การรับรู้และการยอมรับกับการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ ศึกษาเฉพาะกรณี : การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้ทำการวิจัยได้นำกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาศึกษาเพื่อให้ทราบข้อมูล เนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ในการทำการวิจัย ซึ่งได้วางกรอบการศึกษาเอาไว้ โดยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็น ๖ หมวด ดังนี้ คือ

๑. ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ และการยอมรับ
๒. ความหมาย และเปรียบเทียบกฎหมายพิเศษ(ความมั่นคง) แต่ละฉบับ
๓. แนวทางการประกาศใช้กฎหมายพิเศษ
๔. ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ และการยอมรับในการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ
๕. หลักปฏิบัติอิสลามในการดำรงชีวิตที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายพิเศษ
๖. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ และการยอมรับ

แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้

การรับรู้ (Perception) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน (Latin) คือ “Percipere” ซึ่ง Per หมายถึง “ผ่าน” (Through) และ cipere หมายถึง “การนำ” (To take) (cited in Blunting ๑๙๘๘ : ๖๘) ในพจนานุกรมของเว็บสเตอร์ (New Webster’s Dictionary ๑๙๗๕: ๑๑๐๐) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ คือ การแสดงออกถึงความรู้ความเข้าใจตามความรู้สึกที่เกิดขึ้นในจิตใจของตนเอง

การรับรู้ของบุคคลเป็นสภาพทางจิตวิทยาที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล เป็นความใส่ใจของบุคคลในการเลือกตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ เป็นพื้นฐานการนำข้อมูลต่างๆ จากสิ่งเร้านั้นเข้าสู่กระบวนการรับรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสของร่างกาย เมื่อข้อมูลต่างๆ ถูกป้อนเข้าสู่ระบบความคิดแล้ว บุคคลเลือกจัดระบบของข้อมูลแล้วกระบวนการจดจำ และแปลความหมายของข้อมูลก็เกิดขึ้น โดยอาศัยคุณสมบัติภายในบุคคลเป็นตัวกลางในการกลั่นกรองแปลความนั้น และพฤติกรรมการแสดงออกตามคุณค่าที่ตนตัดสินใจ และผลจากการแสดงออกจะเป็นข้อมูลป้อนกลับ (Feed back) สู่

ระบบการรับรู้ อีก ดังนั้น การรับรู้ของบุคคลจึงเป็นกระบวนการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่บุคคลใส่ใจ โดยไม่หยุดนิ่ง และความสัมพันธ์กับความต่อเนื่องของกาลเวลา และเหตุการณ์ต่างๆ ในสิ่งแวดล้อม บุคคล (Space – time Continuum) (Mcghie, ๑๙๘๖ : ๒๑๕ – ๒๑๖ ; Petteault, ๑๙๘๕ : ๒๕ อ้างใน เนตรนภา กลุ่มพันธวิ ๒๕๓๔ : ๕๒) และได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้และได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

แกร์ริสัน และมากูน (Garrison & Magoon, ๑๙๗๒ : ๖๗๗) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ว่าเป็นกระบวนการซึ่งสมองตีความหรือแปลความหมายของข้อมูลที่ได้จากการสัมผัสของร่างกาย กับสิ่งเร้าหรือสิ่งแวดล้อม ทำให้เราทราบว่าสิ่งเร้า หรือสิ่งแวดล้อมที่สัมผัสนั้นเป็นอะไร มีความหมายอย่างไร มีลักษณะอย่างไร และการที่เราจะรับรู้สิ่งเร้าที่เราสัมผัสได้นั้นต้องอาศัยคุณสมบัติภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความจำ ประสบการณ์เดิม อารมณ์ ความรู้สึกของตนเอง เป็นเครื่องช่วยในการตีความหรือแปลความ

แชพลิน (Chaplin, ๑๙๘๘ : ๑๖๕) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ไว้ว่าเป็นกระบวนการภายในของบุคคลที่สามารถตระหนักได้เป็นการรับความรู้สึกและให้ความหมายโดยประมวลเข้ากับเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งต้องอาศัยการวินิจฉัยเป็นความสามารถของมนุษย์ในการวินิจฉัยเคราะห์สิ่งต่างๆ ที่เข้ามากระทบ และเป็นการรู้แจ้งโดยสัญชาตญาณ หรือความเชื่อในสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นทันทีทันใด มาประเมนร่วมกัน

กิง (King, ๑๙๘๔ : ๔ อ้างใน กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล ๒๕๓๘ : ๓๗๗) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ไว้ว่า หมายถึง กระบวนการทางด้านความคิดและจิตใจมนุษย์เป็นการแสดงออกอย่างมีจุดมุ่งหมายและแรงผลักดัน การรับรู้ของแต่ละบุคคลเป็นการแสดงออกถึงความตระหนักในเรื่องต่างๆ ของบุคคลนั้น โดยกระบวนการรับรู้นี้จะทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับจากภายนอกทางประสาทสัมผัสและความจำ

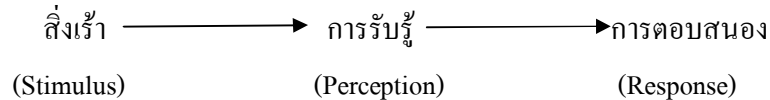
รอย (Roy, ๑๙๙๑ : ๖๖) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ไว้ว่าเป็นการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่มากระตุ้นและความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งนั้นภายใต้สติสัมปชัญญะ อันเป็นผลจากการทำงานของเซลล์ประสาทในสมองส่วนคอร์เท็กซ์ (Cortex)

โคซิเยอร์ และคณะ (Kozier, etal, ๑๙๘๕ : ๑๑๗๒) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ไว้ว่า การรับรู้เป็นประสบการณ์เกี่ยวกับความรู้สึก การแปลความหมาย และความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ในโลกการรับรู้ เป็นลักษณะที่เฉพาะแต่ละบุคคลและเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล

มาลี สนธิเกษตริณ (๒๕๒๕ : ๑๗๕) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ สิ่งต่างๆ ทั้งที่อยู่รอบตัว และภายในตัวโดยอาศัยประสาทสัมผัส คือ การเห็น การได้ยิน การรู้สึก การสัมผัส

สุชา จันทร์โอม (๒๕๓๓ : ๑๑๕) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ไว้ว่า การรับรู้คือการตีความหมายจากการสัมผัส (Sensation) และแง่ของพฤติกรรม การรับรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอยู่ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ดังแผนภูมิข้างล่าง

แผนภาพที่ ๒ ความหมายของการรับรู้

ที่มา : สุชา จันทร์โอม ๒๕๓๓ : ๑๑๕

จากความหมายของการรับรู้ทั้งหมด ที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการรับรู้เป็นกระบวนการทางความคิดและจิตใจของมนุษย์ที่แสดงออกถึงความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจในสิ่งเร้าที่ผ่านเข้ามาทางประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ได้แก่ การเห็น, การได้ยิน การสัมผัส การลิ้มรส และการได้กลิ่น แล้วมีการตีความหรือแปลความหมายของสมอง ซึ่งต้องอาศัยความทรงจำ ประสบการณ์ และความรู้เดิมเป็นเครื่องช่วย

กระบวนการของการรับรู้

การรับรู้ของบุคคลเป็นสภาพทางจิตวิทยา เป็นความสนใจของบุคคลในการเลือกที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อม เป็นพื้นฐานในการนำข้อมูลต่างๆ ของสิ่งเร้านั้นเข้าสู่กระบวนการรับรู้ โดยผ่านทางประสาทสัมผัสของร่างกาย (Sensation) เมื่อข้อมูลต่างๆ ถูกป้อนเข้าสู่ระบบความคิดแล้ว บุคคลจะเลือกจัดระบบข้อมูลแล้วจะทำให้เกิดขบวนการจดจำและแปลความหมายของข้อมูลขึ้น โดยอาศัยคุณสมบัติภายในตัวบุคคลเป็นตัวกลางในการกลั่นกรองการแปลความหมายนั้น ทำให้บุคคลเป็นตัวตัดสินใจและประเมินคุณค่าของผลลัพธ์ที่เกิดจากขบวนการดังกล่าว จึงสรุปได้ว่ากระบวนการรับรู้ นั้น ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน คือ การเลือก (Selection) การจัดระบบ (Organization) การแปลความ (Interpretation) (สิทธิโชค วรานุสันติกุล ๒๕๒๔ : ๕๕ – ๖๕) ซึ่งต่อจากนั้นก็จะเกิดพฤติกรรมแสดงออกตามคุณค่าที่ตนตัดสินใจ และผลจากการแสดงออกก็จะเป็นข้อมูลป้อนกลับ (Feed back) สู่วิธีการรับรู้ อีก ดังนั้นการรับรู้ของบุคคลจึงเป็นกระบวนการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่บุคคลใส่ใจโดยไม่หยุดนิ่ง และมีความสัมพันธ์กับความต้องการของกาลเวลาและเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมรอบตัวบุคคล (Space – time Continuum) (McGhie, ๑๙๘๖ : ๒๑๕ – ๒๑๖ ; Petteault, ๑๙๘๕ : ๒๕) ด้วยเหตุนี้การรับรู้ของแต่ละบุคคล

จึงเป็นการแสดงออกถึงความตระหนักในเรื่องต่างๆ ซึ่งสามารถวัดได้จากการให้บุคคลเลือก
ลักษณะที่คิดว่าจริง หรือสอดคล้องกับสิ่งที่รับรู้ตามความติดของบุคคลในช่วงเวลาหนึ่งๆ

ส่วน King (King, ๑๙๑๘ cited in Blunt ๑๙๘๘ : ๑๙) ได้กล่าวว่า กระบวนการของการ
รับรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องประกอบด้วย

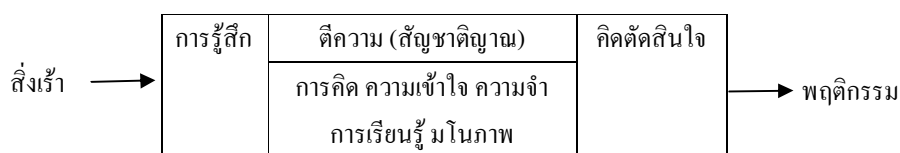
๑. การนำเข้าของข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ
๒. การส่งต่อของข้อมูล
๓. กระบวนการแปลความหมายของข้อมูลที่ได้รับ
๔. การเก็บและจดจำข้อมูลข่าวสารต่างๆ
๕. การแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมา โดยอาศัยข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่

จำเนียร ช่วงโชติ และคณะ (๒๕๑๖ : ๒ – ๖) ให้ความหมาย การรับรู้ คือ การสัมผัสที่มี
ความหมาย การรับรู้เป็นการแปลหรือตีความนี้จำเป็นที่อินทรีย์จะต้องให้ประสบการณ์เดิม หรือ
ความรู้สึกเดิมหรือความชัดเจนที่เคยมีมาแต่หนหลังถ้าไม่มีความรู้เดิม หรือถ้าบุคคลลืมเรื่องนั้นเสีย
แล้วก็ไม่มีการรับรู้ต่อสิ่งเร้าจะมีแต่เพียงการสัมผัสต่อสิ่งเร้าเท่านั้น กระบวนการรับรู้จะเกิดขึ้น
ได้ต้องประกอบด้วย

๑. การสัมผัส
๒. ชนิดหรือธรรมชาติ
๓. การแปลความหมายจากอาการสัมผัส
๔. การใช้ความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมเพื่อแปลความหมาย

นอกจากนั้น กันยา สุวรรณแสง (๒๕๓๒ : ๑๒๘) ยังกล่าวว่าการรับรู้เป็นกระบวนการ
ที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความเข้าใจ การคิด การรู้สึก (Sensing) ความจำ (Memory) การเรียนรู้
(Learning) การตัดสินใจ (Decision making) การแสดงพฤติกรรม ซึ่งเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๓ กระบวนการของการรับรู้ (Process of Perception)

ขบวนการภายนอก → ขบวนการภายใน → ขบวนการแสดงออก

สิ่งเร้า → การรับรู้ → ปฏิกิริยาตอบสนอง

ที่มา : กันยา สุวรรณแสง ๒๕๓๒ : ๑๒๘

ความสำคัญของการรับรู้

กันยา สุวรรณแสง (๒๕๓๒ : ๕๐) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการรับรู้ดังนี้คือ การรับรู้มีสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้การรับรู้ทำให้เกิดการเรียนรู้ ถ้าไม่มีการรับรู้ การเรียนรู้ก็เกิดขึ้นไม่ได้สังเกตได้จากขบวนการดังนี้

แผนภาพที่ ๔ ความสำคัญของการรับรู้ต่อการเรียนรู้

สิ่งเร้า → ประสาทสัมผัสกับสิ่งเร้า → ตีความและรู้ความหมาย → การรับรู้ → เกิดสิ่งกลับเป็น
การเรียนรู้

ที่มา: กันยา สุวรรณแสง ๒๕๓๒ : ๕๐

ในทำนองเดียวกัน การเรียนรู้ก็มีผลต่อการรับรู้ครั้งใหม่ เนื่องจากความรู้ความจำเดิมจะช่วยแปลความหมายให้ทราบว่าคืออะไร

การรับรู้มีความสำคัญ ต่อเจตคติ อารมณ์ และแนวโน้มของพฤติกรรม เมื่อรับรู้แล้ว ย่อมเกิดความรู้สึก และอารมณ์ พัฒนามาเป็นเจตคติ แล้วพฤติกรรมก็ตามมาในที่สุด

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล

การรับรู้ของคนจะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมา ความสนใจ อายุ อาชีพ และความเกี่ยวข้องของสิ่งเร้ากับบุคคลนั้นเป็นสำคัญ หรืออาจกล่าวได้ว่าการรับรู้ของบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับภูมิหลังทางสังคมของบุคคลนั่นเอง ซึ่ง จำเนียร ช่วงโชติ (๒๕๒๘ : ๕๐) ได้สรุปถึงปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคลไว้เป็น ๒ ประการ คือ

๑. บทบาทของปัจจัยภายใน ได้แก่ คุณสมบัติภายในของผู้รับรู้ เช่น ความต้องการ หรือแรงขับ คุณค่า ความสนใจ และประสบการณ์เดิม

๒. บทบาทของปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความยึดมั่น ความเชื่อถือ คำบอกเล่า คำแนะนำ คำสอน ที่ได้รับต่อๆ กันมา ทั้งหมดนี้มีอิทธิพลต่อการรับรู้ต่อเรื่องราว เหตุการณ์และภาวะแวดล้อมต่างๆ แตกต่างกันไป

นอกจากปัจจัยสำคัญดังกล่าวแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้อีก ได้แก่ สมรรถภาพของอวัยวะรับสัมผัส เช่น หู ตา จมูก ปาก ลิ้น และผิวหนัง ฯลฯ ความสามารถของสมอง และประสาทสัมผัสที่จะรับเลือก จัดหมวดหมู่ และตอบสนอง รวมทั้งลักษณะ ขนาดและชนิดของสิ่งเร้า กล่าวคือ บุคคลจะรับรู้สิ่งเร้าได้ดี และรวดเร็วถ้าสิ่งเร้านั้นมีความเข้มมาก ขนาดของสิ่งเร้านั้นใหญ่มากและสะดุดตา โดยเฉพาะสิ่งเร้าใหม่ๆ ที่เราไม่คุ้นเคย บุคคลจะใส่ใจและเกิดการรับรู้หากพบว่ามีแตกต่างของสิ่งเร้าเกิดขึ้น และหากสิ่งเร้านั้นเกิดขึ้นซ้ำๆ และมีการเคลื่อนไหวบุคคลจะรับรู้ต่อสิ่งเร้านั้นได้ดีและรวดเร็ว

ทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับ

กระบวนการยอมรับ (Adoption process)

ในการตัดสินใจยอมรับวิทยาการแผนใหม่หรือสิ่งแปลกใหม่ ของบุคคลนั้นโดยทั่วไปแล้วต้องใช้เวลาและบุคคลต้องได้รับทราบได้พบเห็นสิ่งนั้นๆ ก่อน อาจต้องใช้เวลาหลายปีก่อนที่เขาเหล่านั้นจะได้มีการทดลองหรือลองทำในสิ่งนั้นเป็นครั้งแรกและพิจารณาผลที่ได้จากการทดลองแล้วจึงยอมรับสิ่งนั้น

กระบวนการยอมรับ เป็นกระบวนการทางจิตใจของบุคคลซึ่งเริ่มต้นด้วยการเริ่มรับรู้หรือการได้ยินเกี่ยวกับแนวคิดใหม่ แล้วไปสู่สิ้นสุดลงด้วยการตัดสินใจยอมรับไปปฏิบัติเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการตัดสินใจ (บุญธรรม, ๒๖๓๖) กระบวนการยอมรับเริ่มจากที่บุคคลรับแนวความคิดใหม่ไปจนถึงขั้นปฏิบัติประกอบด้วย ๕ ขั้นตอน ขั้นแรกเป็น **ขั้นรับรู้** (Awareness) เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มรับรู้เกี่ยวกับเรื่องใหม่หรือแนวความคิดใหม่ แต่ขาดรายละเอียด ขั้นตอนที่สอง **ขั้นสู่ความสนใจ** (Interest) เป็นขั้นตอนที่เมื่อบุคคลเริ่มรับรู้แล้วเริ่มแสวงหารายละเอียด หากความรู้เพิ่มเติมของวิทยาการแผนใหม่ เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ ประโยชน์ และความเหมาะสม ขั้นตอนที่สาม **ขั้นไตร่ตรอง** (Evaluation) ในขั้นนี้บุคคลจะศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแนวความคิดใหม่ แล้วคิดเปรียบเทียบกับงานที่ทำอยู่ในปัจจุบันว่าเกิดผลดีหรือไม่อย่างไร และเป็นประโยชน์ต่อไปในอนาคตเพียงใด ขั้นตอนที่สี่ **ขั้นทดลองทำ** (Trial) ขั้นนี้เป็นขั้นที่บุคคลทดลองทำตามแนวคิดใหม่โดยทำการทดลองแต่เพียงเล็กน้อยเพื่อดูว่าเข้ากันหรือไม่กับสถานการณ์ในปัจจุบันของตนและผลจะออกมาตามที่คาดคิดไว้หรือไม่ ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าขั้นนี้เป็นขั้นสำคัญที่จะนำไปสู่ขั้นสำคัญที่จะนำไปสู่ขั้นสุดท้าย คือ ขั้นนำไปปฏิบัติหรือขั้นยอมรับ (Adoption) ซึ่งเป็นขั้นตอนที่บุคคลตัดสินใจรับแนวความคิดใหม่ไปปฏิบัติหลังจากที่ได้ทดลองปฏิบัติและทราบผลเป็นที่น่าพอใจแล้ว และเป็นขั้นตอนที่ทำอย่างจริงจัง

กระบวนการตัดสินใจนำไปสู่การปฏิบัติ

Rogers and Shoemaker (๑๙๖๑) ได้อธิบายถึงกระบวนการตัดสินใจรับปฏิบัติตามแนวความคิดใหม่ (Innovation decision process) โดยแบ่งออกเป็น ๔ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ ๑ **ขั้นความรู้** (Knowledge) ก่อนที่นำไปปฏิบัติต้องมีความรู้ในสิ่งนั้นๆ ก่อนลงมือปฏิบัติตามแนวความคิดใหม่

ขั้นที่ ๒ **ขั้นชักชวน** (Persuasion) เมื่อได้ศึกษาและหาความรู้จากสิ่งนั้นแล้ว ก็จะนำไปสู่การชักชวนลงปฏิบัติตามแนวคิด

ขั้นที่ ๓ **ขั้นตัดสินใจ** (Decision) เป็นขั้นหลังจากทดลองปฏิบัติ แล้วพิจารณาจากการปฏิบัติเห็นว่า จะทำต่อไปหรือไม่ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่จะยืนยันต่อไป

ขั้นที่ ๔ ยืนยัน (Confirmation) ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายหลังจากตัดสินใจในการปฏิบัติแล้วและสรุปต่อการปฏิบัติ ซึ่งเป็นยืนยันต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติ

กระบวนการเปลี่ยนแปลง

การศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับนี้ เป็นการศึกษาการยอมรับในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนบทบาท พฤติกรรม ความรู้สึก ความคิดเห็นของคนในสังคม ซึ่งปัญญา (๒๕๒๕) ได้เสนอกระบวนการเปลี่ยนแปลงแบบมีแผนงาน (Phase of planned change) ซึ่งจะนำไปสู่การยอมรับ ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ขั้นการปรับสภาพให้พร้อมก่อนการเปลี่ยนแปลง (Unfreezing) เป็นขั้นตอนเริ่มแรกก่อนเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง ขั้นตอนนี้เกี่ยวข้องกับการยกเลิกพฤติกรรม และทัศนคติความเชื่อดั้งเดิมที่ปฏิบัติกันอยู่ โดยการสร้างความรู้สึกที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ๆ ที่ดีกว่า ซึ่งมีการตระหนักถึงสิ่งต่างๆ ดังนี้

๑.๑ ปัจจัยด้านความกดดันของสภาพแวดล้อมที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

๑.๒ การปฏิบัติงานที่ไม่มีประสิทธิภาพในอดีต

๑.๓ การระลึกถึงปัญหาต่างๆ

๑.๔ การรับรู้ว่ามีหนทางที่ดีกว่าในหลายๆ หนทางที่มีอยู่

๒. ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง (Changing) เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่างๆ เช่น บุคคล งาน โครงการ หรือเทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งการปฏิบัติสู่การเปลี่ยนแปลงนี้ต้องอยู่ในสถานการณ์ที่เหมาะสมด้วย

๓. ขั้นการรักษาสภาพการเปลี่ยนแปลง (Refreezing) เป็นขั้นตอนการบำรุงรักษาหรือกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงให้ดำเนินไปอย่างมั่นคง

ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้มากมายเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของบุคคล ซึ่งการศึกษาครั้งนี้จะได้กล่าวถึงปัจจัยที่ลักษณะพื้นฐานของประชากร ทางเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม และปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการยอมรับของประชาชน ดังนี้

เพศ

เพศ เป็นความแตกต่างโดยธรรมชาติของบุคคล ซึ่งส่งผลให้เกิดการยอมรับในบทบาททางเพศที่แตกต่างกันด้วย ดังที่ จาริก (๒๕๒๔) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรมของนักศึกษาครู พบว่า เพศ เป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดการยอมรับที่แตกต่างกัน โดยนักศึกษาเพศชายมีลักษณะมุ่งใฝ่หาความรู้และยอมรับสิ่งใหม่ๆ มากกว่านักศึกษาหญิง และขณะผลจากศึกษาของดิเรก (๒๕๒๗) กับพบว่าเกษตรกรที่เป็น เพศหญิงยอมรับการเปลี่ยนแปลงเร็วกว่าเพศชาย

อายุ

อายุ เป็นตัวแปรที่สำคัญประการหนึ่ง ที่มีผลต่อการยอมรับของบุคคล ตามที่ สมใจ (๒๕๒๖) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับของใหม่ของชวานาภาคใต้ พบว่า ชวานาที่มีอายุน้อยจะยอมรับของใหม่ของชวานามากกว่าชวานาที่มีอายุมาก สอดคล้องกับ ดิเรก (๒๕๒๗) พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในวัยรุ่นยอมรับการเปลี่ยนแปลงเร็วสุด และการยอมรับก็จะเมื่ออายุมากขึ้น นอกจากนั้น ประดิษฐ์ (๒๕๒๘) ได้ทำการศึกษาการยอมรับการดำเนินงานปรางของเกษตรกรบ้านกุดถั่ว ตำบลคอนมดแดง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าตัวแปร อายุมีผลต่อการยอมรับ โดยที่เกษตรกรที่มีอายุมากจะไม่ยอมรับการดำเนินงานปรางเหมือนเกษตรกรที่มีอายุน้อย

การศึกษา

การศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความคิด ความเชื่อ เพราะการศึกษาในแต่ละระดับและแต่ละช่วง จะช่วยสร้างความคิด ความเข้าใจของแต่ละบุคคลที่ระดับแตกต่างกันออกไป ดังที่ สมใจ (๒๕๒๖) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับของใหม่ของชวานาภาคใต้ พบว่า ระดับของการศึกษาของชวานาที่มีการศึกษาสูงกว่ายอมรับของใหม่ของชวานา มากกว่าชวานาที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า และ ดิเรก (๒๕๒๗) พบว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ที่สูงกว่าจะยอมรับเร็วกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาน้อยกว่า

รายได้

รัชชัย (๒๕๓๕) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมเกษตรแบบยั่งยืน พบว่าครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่าการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมเกษตรแบบยั่งยืน มากกว่าครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า สอดคล้องกับ สหส (๒๕๑๕) ที่ศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวกับกายอมรับปุ๋ยมาร์ปรับสภาพดินกรดจัด ของเกษตรกรอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก พบว่าผู้มีรายได้สูงจะยอมรับการใช้ปุ๋ยมาร์ปรับดินกรดจัดมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ

อาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจยอมรับ ซึ่งรัชชัย (๒๕๓๕) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมเกษตรแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาเทคนิคการปลูกผักปลอดสารพิษ ที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา พบว่าอาชีพของครอบครัวที่ทำเกษตรในการปลูกผักมาก่อนยอมรับในการตัดสินใจนวัตกรรมเกษตรแบบยั่งยืน มากกว่าเกษตรกรที่ไม่เคยปลูกผักมาก่อน

การได้รับข่าวสาร

ดิเรก (๒๕๒๗) พบว่าปัจจัยพื้นฐานในการติดต่อสื่อสารของเกษตรกร ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน รวมทั้งการคิดที่มีเหตุผลมีส่วนช่วยเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในการยอมรับในการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น และ ชัยยุทธ (๒๕๔๒) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การยอมรับของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติแห่งกยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติแห่งกยบุรี ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่รอบอุทยานแห่งชาติกยบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อร้อยละ ๙๕

ความหมาย และเปรียบเทียบกฎหมายความมั่นคง (พิเศษ) แต่ละฉบับ

1. ความหมายของกฎหมาย

“กฎหมาย” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า **Law** ตามความหมายทั่วไป หมายถึง กติกา หรือกฎเกณฑ์ของสังคมที่กำหนดความสัมพันธ์ของบุคคลที่อยู่ในสังคม เป็นกฎเกณฑ์ที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างคนที่มาอาศัยกับผู้ที่ปฏิบัติตาม เป็นกฎเกณฑ์ของสังคมที่ทุกคนต้องปฏิบัติตาม อาจเป็นกฎเกณฑ์ระหว่างเอกชนต่อเอกชนด้วยกัน หรือเป็นกฎเกณฑ์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการบริการสาธารณะ ซึ่งเรียกว่า กฎหมายเอกชน หรือกฎหมายมหาชน (ศจ.ดร. วาริ นาสกุล และ อจ.อัครเดช มณีภาค ๒๕๕๔ : ๔)

นักปรัชญาและนักกฎหมายหลายท่านได้พยายามให้ความหมายไว้มากมาย บางก็คล้ายคลึงกัน บางก็แตกต่างกัน แต่พอ จะสรุปได้ว่ากฎหมายคืออะไรนั้น ในอดีตสมัยที่ยังมีการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พระมหากษัตริย์ทรงตรากฎหมายด้วยพระองค์เอง ในบางครั้งก็เป็นพระบรมราชโองการเกี่ยวกับราชการ ถ้ามีเรื่องส่วนตัวเกี่ยวกับพระองค์ ถือว่าเป็นกฎหมายซึ่งต้องปฏิบัติ นักนิติศาสตร์บางท่าน จึงได้กล่าวว่า กฎหมายเป็นเครื่องแสดงออกของอำนาจ เพื่อบุคคลในสังคมจะเกรงกลัวแต่ความคิดดังกล่าวได้เปลี่ยนไปในเวลาต่อมา นักนิติศาสตร์ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติหลายท่านได้พยายามให้ความหมายของคำว่า “กฎหมาย” ไว้ แต่อยากที่จะได้ความชัดเจน มีความหมายครอบคลุมได้ทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ขอยกคำจำกัดความของคำว่า “กฎหมาย” ของนักนิติศาสตร์บางท่าน มาให้ดูเป็นตัวอย่างไว้พอสังเขป ณ ที่นี้ คือ

พระบิดานักกฎหมาย กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ กฎหมาย คือ คำสั่งทั้งหลาย ผู้ปกครองว่า การแผ่นดินต่อราษฎรทั้งหลาย เมื่อไม่ทำตามแล้วธรรมดาต้องรับโทษ (ศจ.ดร. วาริ นาสกุล และ อจ.อัครเดช มณีภาค ๒๕๕๔ : ๘)

John Austin นักปราชญ์ชาวอังกฤษได้กล่าวไว้ว่า กฎหมายคือคำสั่งทั่วไปที่มีอำนาจเหนือสิ่งต่อผู้อยู่ใต้อำนาจของตน ให้กระทำการหรือละเว้นไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าผู้ใดไม่ปฏิบัติตาม ผู้นั้นย่อมต้องได้รับโทษ (ศจ.ดร.วารี นาสกุล และ อจ.อักรเดช มณีภาค ๒๕๕๔ : ๘)

หลวงจํารูญนิติศาสตร์ กฎหมายได้แก่อำนาจบังคับว่าด้วยการปฏิบัติ ซึ่งผู้มีอำนาจของประเทศได้บัญญัติขึ้น และบังคับให้ผู้อื่นในสังกัดของประเทศนั้น ถือปฏิบัติตาม (ศจ.ดร.วารี นาสกุล และ อจ.อักรเดช มณีภาค ๒๕๕๔ : ๕)

ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย ได้ให้คำนิยามของคำว่ากฎหมาย โดยท่านได้กล่าวไว้ว่า จำต้องแยกกฎหมายออกก่อนว่ากฎหมายตามเนื้อความ หรือกฎหมายแบบพิธีแล้วจึงจะให้ความหมายของกฎหมายได้ถูกต้อง ซึ่งเราจะมาพิจารณาว่ากฎหมายตามเนื้อความและกฎหมายตามแบบพิธีนั้นมีลักษณะอย่างไรต่อไป (ศจ.ดร.วารี นาสกุล และ อจ.อักรเดช มณีภาค ๒๕๕๔ : ๕)

ศาสตราจารย์ ดร.เสริม วินิจญ์กุล เป็นท่านเดียวที่ให้ความหมายของคำว่ากฎหมายว่าจะต้อง รับรองสิทธิขั้นมูลฐานของพลเมืองด้วย นอกจากจะได้กล่าวกฎหมายคือคำสั่งของผู้มีอำนาจสูงสุดในประเทศได้ตรากฎขึ้น เพื่อให้ประชาชนพลเมืองของประเทศ ได้ถือปฏิบัติในการประพฤติดต่อกัน และต่อประชาชนพลเมืองด้วยกัน ตลอดจนรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมือง โดยปกติแล้วผู้ใดไม่ปฏิบัติตาม ต้องได้รับโทษหรืออาญา หรือจะต้องถูกบังคับให้ปฏิบัติตาม

กฎหมายตามเนื้อความ

“กฎหมายตามเนื้อความ” หมายถึงกฎหมายซึ่งบทบัญญัติมีลักษณะเป็นกฎหมายโดยแท้ คือ “กฎหมายตามเนื้อความ” ได้แก่อำนาจบังคับของรัฐที่กำหนดความประพฤติของมนุษย์ ถ้าฝ่าฝืนจะได้รับผลร้ายหรือถูกลงโทษ “กฎหมายตามเนื้อความ” จึงแยกหลักเกณฑ์ได้ ดังนี้

๑. ต้องเป็นข้อบังคับ คือ ต้องมีข้อความให้กระทำหรือให้งดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น กฎหมายบังคับว่าบิดามารดามีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบุตร เป็นต้น และข้อบังคับนั้นจะต้องใช้ได้เสมอไป จนกว่าจะถูกยกเลิกหรือถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลง

๒. ต้องเป็นข้อบังคับของรัฐ ข้อบังคับนั้นไม่ใช่มาจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ต้องมาจากรัฐ คือ ต้องมาจากองค์กรที่มีอำนาจสูงสุด คำว่า “รัฐ” ถ้าจะอธิบายอย่างย่อเป็นพื้นฐานนั้นหมายความว่าถึงราษฎร ซึ่งรวบรวมอยู่ในอาณาเขตแห่งหนึ่งภายใต้อำนาจอธิปไตยของตนเอง ไม่ตกอยู่ในอธิปไตยของรัฐอื่น ตัวอย่าง สิงคโปร์เวลานี้เป็น “รัฐ” เพราะมีทั้งราษฎรอาณาเขตและอำนาจอธิปไตยของตนเอง แต่ฮ่องกงเป็น “รัฐ” ไม่ เพราะมีแต่ราษฎรและอาณาเขต แต่ขาดอำนาจอธิปไตยของตนเอง โดยยังอยู่ใต้อำนาจอธิปไตยของอังกฤษ แม้ว่าปัจจุบันนี้ อังกฤษได้คืนฮ่องกง

ให้กับประเทศจีน แต่ฮ่องกงก็ยังอยู่ในอำนาจอธิปไตยของจีน การที่จะเป็นรัฐได้ต้องมี ส่วนประกอบสามประการ คือ

๒.๑ ราษฎร

๒.๒ อาณาเขต

๒.๓ อำนาจอธิปไตย

๓. ต้องกำหนดความประพฤติก คือ การแสดงออกโดยการเคลื่อนไหวร่างกาย หรือการจรรจน การเคลื่อนไหวร่างกายอย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าพึงจิตใจอย่างเดียวกันกฎหมายย่อมไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง อันนี้เองทำให้กฎหมายแตกต่างกับข้อบังคับของศาสนาและศีลธรรมซึ่งทั้งศาสนาและศีลธรรมเป็น ข้อบังคับทั้งจิตใจและความประพฤติ แต่มิได้หมายความว่ากฎหมายจะไม่คำนึงถึงจิตใจเสียเลย การกระทำอย่างเดียวกันกฎหมายกำหนดโทษหนักเบาต่างกัน แล้วแต่จิตใจของผู้กระทำ เช่น การตบหน้า เจ้าพนักงานในขณะที่ไม่ปฏิบัติราชการและโดยสาเหตุส่วนตัว ย่อมเป็นความผิดลหุโทษ แต่ถ้าตบหน้านั้นกระทำไปเพื่อกบฏจะมีโทษถึงประหารชีวิต ถ้าเพียงแต่คิดในใจที่จะทำความผิดกฎหมาย ย่อมไม่เอาโทษ

๔. ข้อบังคับนั้นต้องกำหนดความประพฤติกของมนุษย์ กฎหมายบัญญัติไว้เพื่อให้มนุษย์ รวบรวมกันอยู่ในสังคม ให้อยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข และกฎหมายใช้บังคับเฉพาะมนุษย์เท่านั้น ถ้าสัตว์กระทำให้มนุษย์ได้รับความเสียหาย กฎหมายย่อมไม่ลงโทษสัตว์ แต่อาจลงโทษมนุษย์ผู้เป็น เจ้าของสัตว์นั้นได้

๕. ข้อบังคับนั้น ถ้าฝ่าฝืนจะได้รับผลร้ายหรือถูกลงโทษ ซึ่งเรียกว่าสภาพบังคับ (Sanction) ของกฎหมาย การที่กฎหมายต้องมีสภาพบังคับย่อมเป็นการทำให้มนุษย์ต้องปฏิบัติตาม โดยมนุษย์ยอมกลัวที่จะรับผลร้ายหรือถูกลงโทษ สภาพบังคับนี้บางเรื่องกฎหมายบังคับให้ผู้ฝ่าฝืน รับโทษในทางอาญา (ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และ ริบทรัพย์สิน) บางเรื่องกฎหมายบังคับให้ ผู้ฝ่าฝืนรับโทษทางแพ่ง (การชำระค่าเสียหาย) การที่กฎหมายมีสภาพบังคับ ย่อมทำให้กฎหมายมี ลักษณะแตกต่างกับศีลธรรม ศาสนา และ จารีตประเพณี เพราะข้อบังคับดังกล่าวแม้มีผู้ฝ่าฝืนผู้นั้นก็ ไม่ต้องรับโทษตามกฎหมายบ้านเมือง

ความหมายของกฎหมายพิเศษ(ความมั่นคง)

กฎหมายพิเศษ หรือ กฎหมายเพื่อความมั่นคง ที่มีการประกาศและบังคับใช้ในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลา ประกาศบังคับใช้ ๓ ฉบับ สำหรับในการ วิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาวิจัย ๒ ฉบับ ซึ่งประกอบด้วย

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๘ นั้น เป็นกฎหมาย พิเศษที่ประกาศใช้ในพื้นที่ ๓ จชต. ได้แก่ จว.ย.ล., จว.ป.น., และ จว.น.ธ. มาตั้งแต่ ๑๙ ก.ค.๒๕๕๘

จนถึงปัจจุบัน โดยประกาศใช้ทุก ๓ เดือน (ในปี พ.ศ.๒๕๕๕ เป็นเวลา ๓ ปี) พ.ร.ก. การบริหารราชการฯ นี้ ได้อยู่ในชีวิตประจำวันของเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานในพื้นที่ และประชาชนมานานจนเกิดความเคยชิน ทั้งนี้ ทำให้ทัศนคติในการคงไว้ หรือยกเลิกการใช้ พ.ร.ก. การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๕ นั้น ไม่มีความแตกต่าง กล่าวคือ สามารถคงไว้เพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือยกเลิกการใช้ก็ได้

การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๕ ประเพณีร้ายแรง (ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ – ปัจจุบัน โดยประกาศใช้ทุก ๓ เดือน) เฉพาะในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

พระราชกำหนด

การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เป็นปีที่ ๖๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน

พระราชกำหนดนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๑๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกำหนดขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกำหนดนี้เรียกว่า พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๕

มาตรา ๒ พระราชกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๕

มาตรา ๔ ในพระราชกำหนดนี้ สถานการณ์ฉุกเฉิน หมายความว่า สถานการณ์อันกระทบหรืออาจจะกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรืออาจทำให้ประเทศหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของประเทศตกอยู่ในภาวะคับขัน หรือมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา การรบหรือการสงคราม ซึ่งจำเป็นต้องมีมาตรการเร่งด่วนเพื่อรักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต ผลประโยชน์ของชาติ การปฏิบัติตามกฎหมาย ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ความสงบเรียบร้อย หรือประโยชน์ส่วนรวม หรือการป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาความเสียหายจากภัยพิบัติ สาธารณะอันมีมาอย่างฉุกเฉินและร้ายแรง พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายความว่า ผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้

มาตรา ๕ เมื่อปรากฏว่ามีสถานการณ์ฉุกเฉินเกิดขึ้น และนายกรัฐมนตรีเห็นสมควรใช้กำลังเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารร่วมกันช่วยเหลือ ป้องกัน แก้ไข ปรามปราม หรือระงับยับยั้ง ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจ ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อบังคับใช้ทั่วราชอาณาจักรหรือในบางเขตบางท้องที่ได้ตามความจำเป็นแห่ง สถานการณ์ ในกรณีที่ไม่อาจขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีได้ทันทั่วที่ นายกรัฐมนตรีอาจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินไปก่อนแล้ว ดำเนินการให้ได้รับความเห็นชอบ จากคณะรัฐมนตรีภายในสามวัน หากมิได้ดำเนินการขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีภายในเวลาที่กำหนด หรือคณะรัฐมนตรีไม่ให้ความเห็นชอบให้การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าวเป็นอันสิ้นสุดลง

การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับตลอดระยะเวลาที่นายกรัฐมนตรีกำหนด แต่ต้องไม่เกินสามเดือนนับแต่วันประกาศ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องขยายระยะเวลาให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศขยายระยะเวลาการใช้บังคับออกไปอีกเป็นคราวๆ คราวละไม่เกินสามเดือน

เมื่อสถานการณ์ฉุกเฉินสิ้นสุดลงแล้ว หรือเมื่อคณะรัฐมนตรีไม่ให้ความเห็นชอบ หรือเมื่อสิ้นสุดกำหนดเวลาตามวรรคสอง ให้นายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินนั้น

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการบริหารสถานการณ์ฉุกเฉินคณะหนึ่ง ประกอบด้วยรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นรองประธาน ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครองและอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการ และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นกรรมการ และเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ติดตามและตรวจสอบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ที่อาจเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อเสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรี ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามมาตรา ๕ หรือสถานการณ์ที่มีความร้ายแรงตามมาตรา ๑๑ และในการใช้มาตรการที่เหมาะสมตามพระราชกำหนดนี้ เพื่อการป้องกัน แก่ไขหรือระงับสถานการณ์ฉุกเฉินนั้น ความในมาตรานี้ไม่กระทบกระเทือนการใช้อำนาจของนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา ๕ ในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน เมื่อมีเหตุการณ์จำเป็นเร่งด่วน อันอาจเป็นภัยต่อประเทศหรือประชาชน

มาตรา ๗ ในเขตท้องที่ที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามมาตรา ๕ ให้บรรดาอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงใดกระทรวงหนึ่ง หรือหลายกระทรวงหรือที่เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายหรือที่มีอยู่ตามกฎหมายใดก็ตาม เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุญาต อนุมัติ บังคับบัญชา หรือช่วยในการป้องกัน แก่ไขปราบปราม หรือระงับยับยั้งในสถานการณ์ฉุกเฉินโอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี เป็นการชั่วคราว เพื่อให้การสั่งการและการแก้ไขสถานการณ์เป็นไปโดยมีเอกภาพ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

การกำหนดให้อำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรี ตามกฎหมายใดทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามประกาศที่คณะรัฐมนตรีกำหนดให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งบุคคล เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ ตามพระราชกำหนดนี้ และเพื่อปฏิบัติงานตามกฎหมายที่ได้รับโอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี ตามวรรคหนึ่ง โดยให้ถือว่าบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นผู้ที่มีอำนาจตามกฎหมายนั้น ในการนี้ นายกรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้ส่วนราชการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนั้นยังคงใช้อำนาจหน้าที่เช่นเดิมต่อไปก็ได้แต่ต้องปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์ที่นายกรัฐมนตรีกำหนด

ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งข้าราชการพลเรือน ตำรวจ หรือทหารซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดี ผู้บัญชาการตำรวจ แม่ทัพ หรือเทียบเท่าเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่และกำหนดให้เป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบใน การแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่ และบังคับบัญชาข้าราชการและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการนี้ ให้การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการและข้าราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นไปตามการสั่งการ ของหัวหน้าผู้รับผิดชอบนั้น เว้นแต่การปฏิบัติหน้าที่ทางทหารให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้กำลังทหาร แต่จะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการ ที่ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบกำหนด

ในกรณีที่มีความจำเป็น คณะรัฐมนตรีอาจให้มีการจัดตั้งหน่วยงานพิเศษเป็นการเฉพาะ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้เป็นการชั่วคราวได้ จนกว่าจะยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

นายกรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีคน หนึ่ง หรือหลายคน เป็นผู้ใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง วรรคสาม หรือวรรคสี่แทน หรือมอบหมายให้เป็นผู้กำกับการ ปฏิบัติงานของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคสาม หัวหน้าผู้รับผิดชอบตาม วรรคสี่ และหน่วยงานตามวรรคห้าได้ และให้ถือว่าเป็นผู้บังคับบัญชาหัวหน้าผู้รับผิดชอบ ข้าราชการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๘ เพื่อประโยชน์ในการประสานการปฏิบัติงานในพื้นที่ ที่ประกาศสถานการณ์ ฉุกเฉินให้เป็นไปด้วยความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพเหตุการณ์ และความเป็นอยู่ของ ประชาชนในเขตพื้นที่ นายกรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายอาจมีคำสั่งแต่งตั้งคณะ บุคคล หรือบุคคลเป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติงาน ของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเป็นผู้ช่วยเหลือ พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ได้

ให้บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง ได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกับการ ปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ทั้งนี้ตามขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้ง

มาตรา ๙ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินให้ยุติลงได้โดยเร็ว หรือ ป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงมากขึ้นให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกข้อกำหนดดังต่อไปนี้

(๑) ห้ามมิให้บุคคลใดออกนอกเคสสถานภายในระยะเวลาที่กำหนด เว้นแต่จะได้รับ อนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเป็นบุคคลซึ่งได้รับการยกเว้น

(๒) ห้ามมิให้มีการชุมนุมหรือมั่วสุมกัน ณ ที่ใดๆ หรือกระทำการใดอันเป็นการยุยง ให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย

(๓) ห้ามการเสนอข่าว การจำหน่าย หรือทำให้แพร่หลายซึ่งหนังสือ สิ่งพิมพ์หรือสื่ออื่น ใดที่มีข้อความอันอาจทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว หรือเจตนาบิดเบือนข้อมูลข่าวสารทำให้ เกิดความเข้าใจผิดในสถานการณ์ฉุกเฉิน จนกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนทั้งในเขตพื้นที่ที่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือทั่วราชอาณาจักร

(๔) ห้ามการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะหรือกำหนดเงื่อนไขการใช้ เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ

(๕) ห้ามการใช้อาคารหรือเข้าไปหรืออยู่ในสถานที่ใดๆ

(๖) ให้อพยพประชาชนออกจากพื้นที่ที่กำหนดเพื่อความปลอดภัยของประชาชน ดังกล่าว หรือห้ามผู้ใดเข้าไปในพื้นที่ที่กำหนด

ข้อกำหนดตามวรรคหนึ่ง จะกำหนดเงื่อนไขเวลาในการปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือ เงื่อนไขในการปฏิบัติงานของ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดพื้นที่

และรายละเอียดอื่นเพิ่มเติม เพื่อมิให้มีการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนเกินสมควรแก่เหตุได้

มาตรา ๑๐ เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่เกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินให้สามารถกระทำได้โดยรวดเร็ว นายกรัฐมนตรีอาจมอบอำนาจให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบตามมาตรา ๗ วรรคสี่ เป็นผู้ใช้อำนาจออกข้อกำหนดตามมาตรา ๘ แทนก็ได้ แต่เมื่อดำเนินการแล้วต้องรีบรายงานให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยเร็วและถ้านายกรัฐมนตรีมิได้มีข้อกำหนดในเรื่องเดียวกัน ภายใน ๔๘ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่ออกข้อกำหนดให้ข้อกำหนดนั้นเป็นอันสิ้นสุดใช้บังคับ

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่สถานการณ์ฉุกเฉินมีการก่อการร้าย การใช้กำลังประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกาย หรือทรัพย์สิน หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า มีการกระทำที่มีความรุนแรงกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยในชีวิตหรือทรัพย์สินของรัฐหรือบุคคล และมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งแก้ไขปัญหาให้ยุติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทัน่วงที ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศให้สถานการณ์ฉุกเฉินนั้น เป็นสถานการณ์ที่มีความร้ายแรง และให้นำความในมาตรา ๕ และมาตรา ๖ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อมีประกาศตามวรรคหนึ่งแล้ว นอกจากอำนาจตามมาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุม และควบคุมตัวบุคคลที่สงสัยว่าจะเป็นผู้ร่วมกระทำการให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือที่เป็นผู้ใช้ ผู้โฆษณา ผู้สนับสนุนการกระทำเช่นนั้น หรือที่ปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน ทั้งนี้ เท่าที่มีเหตุจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้บุคคลนั้นกระทำการหรือร่วมมือกระทำการใดๆ อันจะทำให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรง หรือเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการระงับเหตุการณ์ร้ายแรง

(๒) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ออกคำสั่งเรียกให้บุคคลใดมารายงานตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือมาให้ถ้อยคำหรือส่งมอบเอกสารหรือหลักฐานใดที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ฉุกเฉิน

(๓) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งยึดหรืออายัดอาวุธ สินค้าเครื่องอุปโภคบริโภค เคมีภัณฑ์ หรือวัตถุอื่นใด ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าได้ใช้หรือจะใช้สิ่งนั้นเพื่อกระทำการหรือสนับสนุนการกระทำให้เกิดเหตุสถานการณ์ฉุกเฉิน

(๔) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งตรวจค้น รื้อ ถอน หรือทำลายสิ่งอาคาร สิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งกีดขวาง ตามความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อระงับเหตุการณ์ร้ายแรงให้ยุติโดยเร็ว และหากปล่อยเนิ่นช้าจะทำให้ไม่อาจระงับเหตุการณ์ได้ทัน่วงที

(๕) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ออกคำสั่งตรวจสอบจดหมาย หนังสือ สิ่งพิมพ์ โทรเลข โทรศัพท์ หรือการสื่อสารด้วยวิธีการอื่นใด ตลอดจนการส่งรับหรือยับยั้งการติดต่อหรือการสื่อสารใด เพื่อป้องกันหรือระงับเหตุการณ์ร้ายแรง โดยต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษโดยอนุโลม

(๖) ประกาศห้ามมิให้กระทำการใดๆ หรือสั่งให้กระทำการใดๆ เท่าที่จำเป็นแก่การรักษาความมั่นคงของรัฐความปลอดภัยของประเทศหรือความปลอดภัยของประชาชน

(๗) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งห้ามมิให้ผู้ใดออกไปนอกราชอาณาจักร เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการออกไปนอกราชอาณาจักร จะเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติ หรือความปลอดภัยของประเทศ

(๘) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งการให้คนต่างด้าวออกไปนอกราชอาณาจักร ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า เป็นผู้สนับสนุนการกระทำให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน ทั้งนี้โดยให้นำกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๙) ประกาศให้การซื้อ ขาย ใช้อ้าง หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งอาวุธ สินค้า เวชภัณฑ์ เครื่องอุปโภคบริโภค เคมีภัณฑ์ หรือวัสดุอุปกรณ์อย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งอาจใช้ในการก่อความไม่สงบ หรือก่อการร้ายต้องรายงานหรือได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือปฏิบัติตามเงื่อนไขที่นายกรัฐมนตรีกำหนด

(๑๐) ออกคำสั่งให้ใช้กำลังทหารเพื่อช่วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง หรือตำรวจระงับเหตุการณ์ร้ายแรง หรือควบคุมสถานการณ์ให้เกิดความสงบโดดเด่น ทั้งนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ของทหารให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ โดยการใช้อำนาจหน้าที่ของฝ่ายทหารจะทำให้ในกรณีใดได้เพียงใดให้เป็นไปตาม เงื่อนไข และเงื่อนไขเวลาที่นายกรัฐมนตรีกำหนด แต่ต้องไม่เกินกว่ากรณีที่มีการใช้กลอุบายการศึกเมื่อเหตุการณ์ร้ายแรงตามวรรคหนึ่งยุติลงแล้วให้นายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกประกาศตามมาตรานี้โดยเร็ว

มาตรา ๑๒ ในการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่สงสัยตามประกาศในมาตรา ๑๑ (๑) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจ หรือศาลอาญาเพื่อขออนุญาตดำเนินการ เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวได้ไม่เกินเจ็ดวัน และต้องควบคุมไว้ในสถานที่ที่กำหนดซึ่งไม่ใช่สถานียังคุมขัง ทัณฑสถาน หรือเรือนจำ โดยจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นในลักษณะเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องควบคุมตัวต่อเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขสถานการณ์ ฉุกเฉิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาลเพื่อขยายระยะเวลา การควบคุมตัวต่อได้อีกคราวละเจ็ดวัน แต่รวมระยะเวลาควบคุมตัวทั้งหมดต้องไม่เกิน

กว่าสามสิบวันเมื่อครบกำหนดแล้ว หากจะต้องควบคุมตัวต่อไป ให้ดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำรายงานเกี่ยวกับการจับกุม และควบคุมตัวบุคคลนั้น เสนอต่อศาลที่มีคำสั่งอนุญาต ตามวรรคหนึ่ง และจัดสำเนารายงานนั้น ไว้ ณ ที่ทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้ญาติของบุคคลนั้นสามารถขอดูรายงานดังกล่าวได้ตลอด ระยะเวลาที่ควบคุม ตัวบุคคลนั้น ไว้

การร้องขออนุญาตต่อศาลตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการขอออกหมายอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๓ สิ่งของหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ประกาศตามมาตรา ๑๑ (๕) หากเป็นเครื่องมือหรือ ส่วนหนึ่งของเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร นายกรัฐมนตรีอาจประกาศให้ใช้มาตรการดังกล่าวทั่ว ราชอาณาจักรหรือในพื้นที่อื่นซึ่งมิได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพิ่มขึ้นด้วยก็ได้

มาตรา ๑๔ ประกาศและข้อกำหนดตามมาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๕ เมื่อมีผลใช้บังคับแล้วให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย

มาตรา ๑๕ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้มีอำนาจหน้าที่ เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชกำหนดนี้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และมีอำนาจหน้าที่เป็นพนักงาน ฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา ทั้งนี้ตามที่นายกรัฐมนตรี ประกาศกำหนด

มาตรา ๑๖ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามพระราชกำหนดนี้ไม่อยู่ใน บังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง

มาตรา ๑๗ พนักงานเจ้าหน้าที่ และผู้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชกำหนดนี้ ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ ในการระงับหรือป้องกันการกระทำผิดกฎหมาย หากเป็นการกระทำที่สุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และ ไม่เกินสมควรแก่เหตุหรือไม่เกินกว่ากรณีจำเป็น แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ได้รับความเสียหายที่จะเรียกร้อง ค่าเสียหายจากทางราชการ ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่

มาตรา ๑๘ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนด ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๕ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

มาตรา ๑๙ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชกำหนดนี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้วบทบัญญัติต่างๆ ไม่สามารถนำมาใช้แก้ไขสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐที่มีหลากหลายรูปแบบให้ยุติลงได้โดยเร็ว รวมทั้งไม่อาจนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากภัยพิบัติสาธารณะและการฟื้นฟูสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ได้รับ ความเสียหาย และเนื่องจากในปัจจุบันมีปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ ซึ่งมีความร้ายแรงมากยิ่งขึ้นจนอาจกระทบต่อเอกราชและบูรณภาพต่ออาณาเขต และก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในประเทศ รวมทั้งทำให้ประชาชนได้รับอันตรายหรือเดือดร้อนจนไม่อาจใช้ชีวิตอย่างเป็นปกติสุข และไม่อาจแก้ไขปัญหาด้วยการบริหารราชการในรูปแบบปกติได้ สมควรต้องกำหนดมาตรการในการบริหารราชการสำหรับสถานการณ์ฉุกเฉินไว้เป็นพิเศษเพื่อให้รัฐสามารถรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัย และการรักษาสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทั้งปวงให้กลับสู่สภาพปกติได้โดยเร็ว จึงเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้เพื่อ ประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ และป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้

ที่มา : ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๒ ตอนที่ ๕๘ ก

พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ปี พ.ศ.๒๕๕๑

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๑

เป็นปีที่ ๖๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่าโดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พระราชบัญญัตินี้ มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งมาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๑ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อป้องกัน ควบคุม แก้ไข และฟื้นฟูสถานการณ์ใด ที่เป็นภัยหรืออาจเป็นภัยอันเกิดจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ ก่อให้เกิดความไม่สงบสุข ทำลาย หรือทำความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ ให้กลับสู่สภาวะปกติเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐ แต่ไม่รวมถึงศาลและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งผู้อำนวยการแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึง กรุงเทพมหานคร

“ผู้ว่าราชการจังหวัด” หมายความว่า ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

มาตรา ๕ ให้จัดตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เรียกโดยย่อว่า “กอ.รมน.” ขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ และรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กอ.รมน. มีฐานะเป็นส่วนราชการรูปแบบเฉพาะอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยวิธีการปฏิบัติราชการและการบริหารงาน การจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงานและอำนาจหน้าที่ของส่วนงาน และอัตรากำลัง ให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดให้นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลเป็นผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เรียกโดยย่อว่า “ผอ.รมน.” เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างใน กอ.รมน. และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของ กอ.รมน. โดยมีผู้บัญชาการทหารบกเป็นรองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ผู้อำนวยการอาจแต่งตั้งผู้ช่วยผู้อำนวยการจากข้าราชการใน

สังกัด กอ.รมน. หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นได้ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงโครงสร้างและการแบ่งส่วนงานภายในของ กอ.รมน. ให้เสนาราชการทหารบกเป็นเลขธิการ กอ.รมน. มีหน้าที่รับผิดชอบงานอำนาจการและธุรการของ กอ.รมน. รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และเลขธิการ กอ.รมน. มีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการพนักงาน และลูกจ้างใน กอ.รมน. รองจากผู้อำนวยการและมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่ผู้อำนวยการกำหนดให้ผู้อำนวยการมีอำนาจทำนิติกรรม ฟ้องคดี ถูกฟ้องคดี และดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับคดีอันเกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน. ทั้งนี้ โดยกระทำในนามของสำนักนายกรัฐมนตรีในการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจเป็นหนังสือให้รองผู้อำนวยการเป็นผู้ปฏิบัติหรือใช้อำนาจแทนก็ได้

มาตรา ๖ ให้ กอ.รมน. เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ และกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง

มาตรา ๗ ให้ กอ.รมน. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดภัยคุกคามด้านความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและรายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

(๒) อำนาจการในการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ในการนี้ให้มีอำนาจหน้าที่เสนอแผน และแนวทางในการปฏิบัติงานและดำเนินการต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้วให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามแผน และแนวทางนั้น

(๓) อำนาจการ ประสานงาน และเสริมการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามแผน และแนวทางในการปฏิบัติงานตาม (๒) ในการนี้ คณะรัฐมนตรีจะมอบหมายให้ กอ.รมน. มีอำนาจในการกำกับดำเนินการของหน่วยงานของรัฐตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดด้วยก็ได้

(๔) เสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่ที่ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ สร้างความรักความสามัคคีของคนในชาติ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และความสงบเรียบร้อยของสังคม

(๕) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือตามที่คณะรัฐมนตรี สภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๘ นอกจากการมอบอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินแล้วบรรดาอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจให้ ผอ.รมน.ภาค ผอ.รมน.จังหวัด หรือผู้อำนวยการศูนย์หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นปฏิบัติแทนก็ได้

มาตรา ๙ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน. ตามพระราชบัญญัตินี้ให้หน่วยงานของรัฐจัดส่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไปปฏิบัติหน้าที่ใน กอ.รมน. ตามที่ ผู้อำนวยการร้องขอ และให้ห้องกลางบริหารงานบุคคลหรือองค์กรอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ทำนองเดียวกันของหน่วยงานของรัฐนั้น จัดให้หน่วยงานของรัฐที่จัดส่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไปปฏิบัติหน้าที่ยัง กอ.รมน. มีอัตราค่าจ้างแทนตามความจำเป็นแต่ไม่เกินจำนวนอัตราค่าจ้างที่จัดส่งไป

มาตรา ๑๐ ให้มีคณะกรรมการอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร คณะหนึ่งประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงมหาดไทย อัยการสูงสุด เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมบัญชีกลางและอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นกรรมการและเลขาธิการ กอ.รมน. เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งข้าราชการใน กอ.รมน. เป็นผู้ช่วยเลขานุการ ไม่เกินสองคน ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่กำกับให้คำปรึกษาและเสนอแนะต่อ กอ.รมน. ในการปฏิบัติงานในอำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน. รวมตลอดทั้งอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) วางระเบียบเกี่ยวกับการอำนาจการและประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

(๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ กอ.รมน. กอ.รมน.ภาค และ กอ.รมน.จังหวัด

(๓) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการงบประมาณ การเงินการคลัง การพัสดุ และการจัดการทรัพย์สินของ กอ.รมน.

(๔) แต่งตั้งคณะที่ปรึกษา กอ.รมน. โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาคส่วนต่างๆ อย่างน้อยให้ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิหรือมีประสบการณ์ด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน การแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี การรักษาความมั่นคงของรัฐ สื่อมวลชนและมีหน้าที่ในการเสนอแนะการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น และให้คำปรึกษาตามที่คณะกรรมการหารือ

(๕) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา ๑๑ เมื่อมีกรณีจำเป็นในอันที่จะรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในพื้นที่ของกองทัพอากาศใด คณะกรรมการโดยคำแนะนำของผู้อำนวยการจะมีมติให้กองทัพอากาศนั้นจัดให้มีกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค เรียกโดยย่อว่า “กอ.รมน.ภาค” ก็ได้ ให้ กอ.รมน.ภาคเป็นหน่วยงานขึ้นตรงต่อ กอ.รมน. โดยมีแม่ทัพภาคเป็นผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค เรียกโดยย่อว่า “ผอ.รมน.ภาค” มีหน้าที่รับผิดชอบและสนับสนุนการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในเขตพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพอากาศตามที่ผู้อำนวยการมอบหมาย เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของ กอ.รมน.ภาค ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการและลูกจ้างของกองทัพอากาศ รวมตลอดทั้งข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในเขตพื้นที่ให้มาปฏิบัติงานประจำหรือเป็นครั้งคราวใน กอ.รมน.ภาค ได้ตามที่ ผอ.รมน.ภาค เสนอ ผอ.รมน.ภาคเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างที่ได้รับคำสั่งให้มาปฏิบัติงานใน กอ.รมน.ภาค และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของ กอ.รมน.ภาค การจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงาน และอำนาจหน้าที่ อัตราค่าจ้าง และการบริหารงานของส่วนงานภายใน กอ.รมน.ภาค ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการกำหนดตามข้อเสนอของ ผอ.รมน. ภาค ให้ กอ.รมน. และกองทัพอากาศพิจารณาให้การสนับสนุนด้านบุคลากร งบประมาณและทรัพย์สินในการปฏิบัติงานของ กอ.รมน.ภาค ตามที่ ผอ.รมน.ภาค ร้องขอ และให้นำความในมาตรา ๕ มาใช้บังคับกับ กอ.รมน.ภาค ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา หรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น ผอ.รมน.ภาค อาจแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา กอ.รมน.ภาคขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการมีจำนวนไม่เกินห้าสิบคนโดยแต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนในพื้นที่ทุกภาคส่วน มีหน้าที่ในการเสนอแนะการแก้ไขปัญหา หรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น และให้คำปรึกษาตามที่ ผอ.รมน.ภาค ร้องขอ

มาตรา ๑๓ เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุน ช่วยเหลือ และปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน.ภาค ตามมาตรา ๑๑ ผอ.รมน.ภาค โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และผู้อำนวยการจะตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด เรียก โดยย่อว่า “กอ.รมน.จังหวัด” ขึ้นในจังหวัดที่อยู่ในเขตของกองทัพอากาศเป็นหน่วยงานขึ้นตรงต่อ กอ.รมน.ภาค ก็ได้ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบและสนับสนุนการรักษาความมั่นคงภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบของจังหวัดนั้นตามที่ผู้อำนวยการมอบหมาย และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดเรียกโดยย่อว่า “ผอ.รมน.จังหวัด” เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้าง และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของ กอ.รมน.จังหวัด การจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงานและอำนาจหน้าที่ อัตราค่าจ้าง และการบริหารงานของส่วนงานภายใน กอ.รมน.จังหวัด ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการกำหนดให้ กอ.รมน. และจังหวัดพิจารณาให้การสนับสนุนด้านบุคลากร งบประมาณ

และทรัพย์สินในการปฏิบัติงานของ กอ.รมน.จังหวัด ตามที่ ผอ.รมน.จังหวัด ร้องขอ และให้นำความในมาตรา ๕ มาใช้บังคับกับ กอ.รมน.จังหวัด ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔ เพื่อประโยชน์ในการสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น ผอ.รมน.จังหวัด อาจแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา กอ.รมน.จังหวัดขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการมีจำนวนไม่เกินสามสิบคน โดยแต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนในพื้นที่ทุกภาคส่วน มีหน้าที่ในการเสนอแนะการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น และให้คำปรึกษาตามที่ ผอ.รมน.จังหวัด ร้องขอ

หมวด ๒ การกิจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรแต่ยังไม่มีความจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน และเหตุการณ์นั้นมีแนวโน้มที่จะมีอยู่ต่อไปเป็นเวลานานทั้งอยู่ในอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยคณะรัฐมนตรีจะมีมติมอบหมายให้ กอ.รมน. เป็นผู้รับผิดชอบในการป้องกันปราบปราม ระงับ ชัยยับยั้ง และแก้ไข หรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรนั้นภายในพื้นที่ และระยะเวลาที่กำหนดได้ ทั้งนี้ให้ประกาศให้ทราบโดยทั่วไป ในกรณีที่เหตุการณ์ตามวรรคหนึ่งสิ้นสุดลง หรือสามารถดำเนินการแก้ไขได้ตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบตามปกติให้นายกรัฐมนตรีประกาศให้อำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน. ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งสิ้นสุดลงและให้นายกรัฐมนตรีรายงานผลต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาทราบโดยเร็ว

มาตรา ๑๖ ในการดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๑๕ ให้ กอ.รมน. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ป้องกัน ปราบปราม ระงับ ชัยยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๑๕

(๒) จัดทำแผนการดำเนินการตาม (๑) เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อความเห็นชอบ

(๓) กำกับ ติดตาม และเร่งรัดหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการ หรือบูรณาการในการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนตาม (๒)

(๔) สั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีพฤติกรรมว่าจะเป็นภัยต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร หรือเป็นอุปสรรคต่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรออกจากพื้นที่ที่กำหนดในการจัดทำแผนตาม(๒) ให้ กอ.รมน. ประชุมหารือกับสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องด้วย และในการนี้ให้จัดทำแผนเผชิญเหตุในแต่ละสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ในกรณีที่มิคำสั่งตาม (๔) แล้วให้ กอ.รมน. แจ้งให้หน่วยงานของรัฐ

ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดทราบพร้อมด้วยเหตุผล และให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งได้รับคำสั่งให้ออกจากพื้นที่นั้นไปรายงานตัวยังหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดโดยเร็ว ในการนี้ให้หน่วยงานของรัฐเจ้าสังกัดดำเนินการออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ หรือพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ตามที่กำหนดไว้ในคำสั่งดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีความจำเป็นที่ กอ.รมน. ต้องใช้อำนาจหรือหน้าที่ตามกฎหมายใดที่อยู่ในอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐใดให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งใดๆ ใน กอ.รมน. เป็นเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนั้น หรือมีมติให้หน่วยงานของรัฐนั้นมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายในเรื่องดังกล่าวให้ กอ.รมน. ดำเนินการแทนหรือมีอำนาจดำเนินการด้วยภายในพื้นที่และระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ต้องกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการใช้อำนาจนั้นไว้ด้วย

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ในมาตรา ๑๖ ในเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ให้ผู้อำนวยการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจจัดตั้งศูนย์อำนาจการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นเพื่อปฏิบัติการกิจอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างเป็นการเฉพาะก็ได้ โครงสร้าง อัตรากำลัง การบริหารจัดการ อำนาจหน้าที่ การกำกับติดตามหรือบังคับบัญชาศูนย์อำนาจการ หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้นำความในมาตรา ๕ มาใช้บังคับกับศูนย์หรือหน่วยงานตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม โดยให้อำนาจของผู้อำนวยการเป็นอำนาจของผู้อำนวยการศูนย์หรือหัวหน้าหน่วยงานนั้น

มาตรา ๑๘ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันปราบปราม ระงับ ชัยยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ภายในพื้นที่ตามมาตรา ๑๕ ให้ผู้อำนวยการโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจออกข้อกำหนด ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการหรืองดเว้นการปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด
- (๒) ห้ามเข้าหรือให้ออกจากบริเวณพื้นที่ อาคาร หรือสถานที่ที่กำหนดในห้วงเวลาที่ปฏิบัติการ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นบุคคลซึ่งได้รับการยกเว้น
- (๓) ห้ามออกนอกเคสสถานในเวลาที่กำหนด
- (๔) ห้ามนำอาวุธออกนอกเคสสถาน
- (๕) ห้ามการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ หรือกำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ

(๖) ให้บุคคลปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดอันเกี่ยวกับเครื่องมือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของประชาชน ข้อกำหนดตามวรรคหนึ่งจะกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ด้วยก็ได้ทั้งนี้ การกำหนดดังกล่าวต้องไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ประชาชนเกินสมควรแก่เหตุ

มาตรา ๑๙ ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๖ (๑) ให้ผู้อำนวยการและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผู้อำนวยการมอบหมาย เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่และร่วมเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒๐ ในการใช้อำนาจของ กอ.รมน. ตามมาตรา ๑๖ (๑) ถ้าก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนผู้สุจริตให้ กอ.รมน. จัดให้ผู้นั้นได้รับการชดเชยค่าเสียหายตามควรแก่กรณีตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๑ ภายในเขตพื้นที่ที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ กอ.รมน. ดำเนินการตามมาตรา ๑๕ หากปรากฏว่าผู้ใดต้องการหาว่าได้กระทำความผิดอันมีผลกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด แต่กลับใจเข้ามาขอตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนได้ดำเนินการสอบสวนแล้วปรากฏว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดหลงผิด หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และการเปิดโอกาสให้ผู้นั้นกลับตัวจะเป็นประโยชน์ต่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในการนี้ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนของผู้ต้องหา นั้น พร้อมทั้งความเห็นของพนักงานสอบสวนไปให้ผู้อำนวยการ ในกรณีที่ผู้อำนวยการเห็นด้วยกับความเห็น ของพนักงานสอบสวนให้ส่งสำนวนพร้อมความเห็น ของผู้อำนวยการ ให้พนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องต่อศาล หากเห็นสมควรศาลอาจสั่งให้ส่งผู้ต้องหา นั้นให้ผู้อำนวยการเพื่อเข้ารับการอบรม ณ สถานที่ที่กำหนดเป็นเวลาไม่เกินหกเดือนและปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่นที่ศาลกำหนดด้วยก็ได้

การดำเนินการตามวรรคสอง ให้ศาลสั่งได้ต่อเมื่อผู้ต้องหา นั้นยินยอมเข้ารับการอบรม และปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวเมื่อผู้ต้องหา ได้เข้ารับการอบรมและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดดังกล่าวแล้วสิทธิภาคีอาชญา มาฟ้องผู้ต้องหา นั้นเป็นอันระงับไป

มาตรา ๒๒ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ภายในพื้นที่ที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ อาจได้รับค่าตอบแทนพิเศษตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งผู้ใดเจ็บป่วย เสียชีวิต ทุพพลภาพ พิกัด หรือสูญเสียอวัยวะ อันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ ให้ได้รับสิทธิประโยชน์อื่นนอกเหนือจากที่มีกฎหมายกำหนด ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๓ บรรดาข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามหมวดนี้ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองการดำเนินคดีใดๆ อันเนื่องมาจากข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามหมวดนี้ให้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม ทั้งนี้

ในกรณีที่ศาลจะต้องพิจารณาเพื่อใช้มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี ให้ศาลเรียกเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งออกข้อกำหนด ประกาศหรือคำสั่ง หรือกระทำการนั้นมาเพื่อชี้แจงข้อเท็จจริง รายงาน หรือแสดงผลเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งใช้มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวดังกล่าวด้วย

หมวด ๓ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๒๔ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดที่ออกตามมาตรา ๑๘ (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับบทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๕ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิ ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง และอัตราค่าจ้างของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๒๐๕/๒๕๔๕ เรื่อง การจัดตั้งกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ มาเป็นของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๖ ให้ศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ที่จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๐๗/๒๕๔๕ เรื่อง การบริหารราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นศูนย์อำนาจหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันมีปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีหลากหลาย มีความรุนแรง รวดเร็ว สามารถขยายตัวจนส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง และมีความสลับซับซ้อน จนอาจกระทบต่อเอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในประเทศ และเป็นภัยอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชน ดังนั้น เพื่อให้สามารถป้องกันและระงับภัยที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วถึง จึงสมควรกำหนดให้มีหน่วยปฏิบัติงานหลักเพื่อรับผิดชอบดำเนินการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักรตลอดจนบูรณาการ และประสานการปฏิบัติร่วมกับทุกส่วนราชการ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาความมั่นคง รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งในท้องถิ่นของตน เพื่อป้องกันภัยอันตรายที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในยามปกติ และในยามที่เกิดสถานการณ์อันเป็นภัยต่อความมั่นคงในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง และกำหนดให้มีมาตรการและกลไกควบคุมการใช้

อำนาจเป็นการเฉพาะตามระดับความรุนแรงของสถานการณ์ เพื่อให้สามารถแก้ไขสถานการณ์ได้
อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ตารางที่ ๑ การเปรียบเทียบกฎหมายพิเศษ แต่ละฉบับ

พ.ร.บ.กฎอัยการศึก พ.ศ.๒๕๕๗ พ.ร.ก.การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๘ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑

พ.ร.บ.กฎอัยการศึกพ.ศ.๒๕๕๗	พ.ร.ก.การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๘	พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักรพ.ศ.๒๕๕๑
๑. เจตนารมณ์ในการมีกฎหมายฉบับนี้ - ให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารในพื้นที่ที่อยู่ในสภาวะสงคราม หรือ การจลาจล หรือมีเหตุอันจำเป็นเพื่อรักษาความเรียบร้อยปราศจากภัย ๒. เหตุที่ประกาศใช้ ๒.๑ เมื่อเวลามีเหตุอันจำเป็นเพื่อรักษาความเรียบร้อยปราศจากภัยซึ่งจะมีมาจากภายนอกหรือภายใน ราชอาณาจักร ๒.๒ เมื่อมีสงครามหรือ ๒.๓ จลาจลขึ้น ๓. ผู้มีอำนาจประกาศ ๓.๑ กรณีตามข้อ ๒.๑ จะต้องมีการประกาศพระบรมราชโองการให้ใช้ ๓.๒ กรณีตามข้อ ๒.๒ และ ๒.๓ เป็นอำนาจของผู้บังคับบัญชาทหาร ณ ที่ ๆ เกิดสงครามหรือจลาจลขึ้น นั้นซึ่งมีกำลังอยู่ได้บังคับบัญชาไม่น้อยกว่า ๑ กองพัน	๑. เจตนารมณ์ในการมีกฎหมายฉบับนี้ - ใช้ในการบริหารราชการในพื้นที่ที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ๒. เหตุที่ประกาศใช้ - มีการใช้กำลังประทุษร้ายต่อชีวิตหรือทรัพย์สินหรือมีเหตุที่เชื่อได้ว่ามีการกระทำความรุนแรงกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยในชีวิตหรือทรัพย์สินและมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งแก้ปัญหาหรือแก้ไขเยียวยาความเสียหายจากภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาอย่างฉุกเฉินและร้ายแรง ๓. ผู้มีอำนาจประกาศ - นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ๔. ใช้เมื่อใด และ ที่ใด ๔.๑ เมื่อมีเหตุตามข้อ ๒ และมีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินโดยผู้มีอำนาจตามข้อ ๓ ๔.๒ ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินจะประกาศทั่วราชอาณาจักร หรือเฉพาะในเขตท้องที่ใดก็ได้ สุดแต่ความจำเป็น ๔.๓ เมื่อประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินแล้วจึงนำบทบัญญัติของพระราชกำหนดนี้มาใช้ได้ภายในท้องที่ ที่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน	๑. เจตนารมณ์ในการมีกฎหมายฉบับนี้ - กำหนด กอ.รมน. เป็นหน่วยงานพิเศษ ซึ่งเป็นหน่วยงานภาคปฏิบัติที่นำนโยบายความมั่นคงมาแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ซึ่งกระทบความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ๒. เหตุที่ประกาศใช้ ๒.๑ ในสถานการณ์ปกติ - เพื่อป้องกัน ควบคุม แก้ไขและฟื้นฟูสถานการณ์ใดที่เป็นภัยต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ๒.๒ ในสถานการณ์ที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรแต่ยังไม่มีความจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน - เพื่อป้องกันปราบปราม ระงับ ชัยยับยั้งในกรณีปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร แต่ยังไม่มีความจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ๓. ผู้มีอำนาจประกาศ - คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้ กอ.รมน. เป็นผู้รับผิดชอบในการป้องกันและแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ (นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลเป็น ผอ.รมน. , ผบ.ทบ.เป็น รอง ผอ.รมน. , เสธ.ทบ. เป็น ลธ.กอ.รมน.)

ตารางที่ ๑ การเปรียบเทียบกฎหมายพิเศษ แต่ละฉบับ (ต่อ)

พ.ร.บ.กฏอัยการศึกพ.ศ.๒๕๕๗	พ.ร.ก.การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินพ.ศ.๒๕๕๘	พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑
	๕. การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ - เมื่อประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินแล้วเป็นอำนาจของนายกรัฐมนตรี ที่จะแต่งตั้งหัวหน้าผู้รับผิดชอบในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน พนักงานเจ้าหน้าที่ขึ้น เพื่อให้ปฏิบัติการตาม พระราชกำหนดนี้ ๖. อำนาจหน้าที่ ๖.๑ นายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกข้อกำหนดและอาจมอบอำนาจให้ หัวหน้าผู้รับผิดชอบในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินตามมาตรา ๘ ดังนี้ (๑) ห้ามมิให้บุคคลออกนอกเคหะสถานในเวลาที่กำหนด (๒) ห้ามมิให้ชุมนุม หรือมั่วสุมกัน (๓) ห้ามเสนอข่าวจำหน่ายหรือแพร่หลายซึ่งหนังสือ สิ่งพิมพ์ ที่มีข้อความอันทำให้ประชาชนหวาดกลัวหรือเจตนาบิดเบือนข้อมูล ข่าวสารทำให้เข้าใจผิดในสถานการณ์ ๖.๒ เมื่อนายกรัฐมนตรีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินร้ายแรงใน พื้นที่ใดนอกจากนายกรัฐมนตรีหรือหัวหน้าผู้รับผิดชอบในการ แก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินซึ่งได้รับมอบอำนาจจากนายกรัฐมนตรี จะมีอำนาจออกข้อกำหนดในข้อ ๕.๑ แล้วมีอำนาจตามมาตรา ๑๑ ดังนี้ (๑) มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยว่าเป็นผู้มีส่วน ร่วมกระทำการให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือผู้ใช้ ผู้โฆษณา ผู้สนับสนุนการกระทำการเช่นนั้น	๔. ใช้เมื่อใด และ ที่ใด ๔.๑ ในสถานการณ์ปกติ - เมื่อมีกรณีจำเป็นอันที่จะรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ตามมติคณะกรรมาธิการอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร โดยคำแนะนำของ ผอ.รมน. ๔.๒ ในสถานการณ์ที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคง ภายในราชอาณาจักรแต่ยังไม่มีความจำเป็นต้องประกาศ สถานการณ์ฉุกเฉิน - คณะรัฐมนตรี จะกำหนดให้ กอ.รมน. ใช้อำนาจภายใน พื้นที่และระยะเวลาที่กำหนด ๕. การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ - ในสถานการณ์ปกติ เป็นไปตามโครงสร้าง กอ.รมน. - ในสถานการณ์ที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคง ภายในราชอาณาจักรแต่ยังไม่มีความจำเป็นต้องประกาศ สถานการณ์ฉุกเฉิน (๑) คณะรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งใน กอ. รมน. เป็นเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่ คณะรัฐมนตรีมอบหมาย (๒) ผอ.รมน.และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ ผอ.รมน. มอบหมาย เป็น พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และ ร่วมเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา

ตารางที่ ๑ การเปรียบเทียบกฎหมายพิเศษ แต่ละฉบับ (ต่อ)

พ.ร.บ.กฏอัยการศึกพ.ศ.๒๕๕๗	พ.ร.บ.การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินพ.ศ.๒๕๕๘	พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑
	(๒) มีอำนาจออกคำสั่งเรียก เรียกบุคคลมาเพื่อให้ถ้อยคำ หรือส่งมอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ฉุกเฉิน (๓) มีอำนาจ ชิด หรือ อาซัด อาวุธ ลิ่นค้า เครื่องอุปโภคบริโภค เคมีภัณฑ์ หรือวัตถุอื่นใด กรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าได้ใช้หรือจะใช้สิ่งนั้น เพื่อกระทำการหรือสนับสนุนให้เกิดเหตุสถานการณ์ฉุกเฉิน (๔) มีอำนาจตรวจค้นตามความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อระงับเหตุร้ายแรงเพื่อให้ยุติโดยเร็ว (๕) มีอำนาจสั่งให้คนต่างด้าวออกไปนอกราชอาณาจักร (๖) มีอำนาจตรวจสอบและยับยั้งการสื่อสาร (๗) มีอำนาจมิให้ผู้ใดออกไปนอกราชอาณาจักร (๘) มีอำนาจห้ามมิให้กระทำการใดๆ ๖.๓ นายกรัฐมนตรีได้แต่งตั้ง มทผ.๔ เป็น หน.ผู้รับผิดชอบ ในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินและนายกรัฐมนตรีมีอำนาจดังนี้ ๖.๓.๑ ออกข้อกำหนดตามมาตรา ๙ ในข้อ ๕.๑ แล้วต้องรายงานให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยเร็วและถ้านายกรัฐมนตรี มิได้มีข้อกำหนดในเรื่องเดียวกันในข้อกำหนดนั้น ภายใน ๔๘ ชม. นับแต่เวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่ออกข้อกำหนดให้ข้อกำหนดนั้นสิ้นผลบังคับใช้ ๖.๔ นายกรัฐมนตรี ได้ออกประกาศตามมาตรา ๑๑ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจตาม มาตรา ๑๑ บางอนุมาตรา ดังนี้ ๖.๔.๑ มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยตามข้อ ๕.๒(๑) แต่ต้องขออนุญาตศาลควบคุมตัวครั้งแรกไม่เกิน ๗ วัน	อำนาจหน้าที่ ๖.๑ ในสถานการณ์ปกติ (๑) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ และรายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา (๒) อำนาจการ เสนอแผนและแนวทางในการปฏิบัติงานในการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (๓) อำนาจการ ประสานงาน และเสริมการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำกับการดำเนินการตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (๔) เสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ (๕) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติตามที่คณะรัฐมนตรี สภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือ นายกรัฐมนตรีมอบหมาย ๖.๒ สถานการณ์ที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร แต่ยังไม่มีความจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ๖.๒.๑ กอ.รมน. มีอำนาจหน้าที่ ป้องกัน ปราบปราม ระงับยับยั้งและแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ซึ่ง ผอ.รมน. โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจออกข้อกำหนด ดังนี้ (๑) ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติหรืองดการปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด

ตารางที่ ๑ การเปรียบเทียบกฎหมายพิเศษ แต่ละฉบับ (ต่อ)

พ.ร.บ.กฏอัยการศึกพ.ศ.๒๕๕๓	พ.ร.ก.การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินพ.ศ.๒๕๔๘	พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑
	นับแต่วันจับกุม จำเป็นขยายเวลาควบคุมครั้งละไม่เกิน ๗ วัน รวมไม่เกิน ๓๐ วัน ๖.๔.๒ มีอำนาจออกคำสั่งเรียกบุคคลให้มารายงานตัวหรือส่งมอบเอกสาร ๖.๔.๓ มีอำนาจออกคำสั่ง ชิด หรือ อาศัย อาวุธ หรือ สินค้า ฯ ๖.๔.๔ มีอำนาจตรวจค้น แต่ไม่มีอำนาจรื้อถอน หรือทำลายอาคารสิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งกีดขวาง ๖.๔.๕ มีอำนาจสั่งการให้คนต่างด้าวออกนอกราชอาณาจักร ๖.๔.๖ ให้การซื้อขายใช้ หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งอาวุธ สินค้า เคมีภัณฑ์ หรือวัสดุ อุปกรณ์อย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งอาจใช้ในการก่อความไม่สงบ ตามที่ ผอ.สสจ.เขต. กำหนด ต้องรายงานหรือ หรือได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้การซื้อขายบัตรประจำตัวของผู้ใช้บริการ (sim card) ของโทรศัพท์ เคลื่อนที่ที่ตำรวจจราจร ต้องเก็บหลักฐานที่ระบุชื่อ ตามที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และ การสื่อสาร ประกาศกำหนด สำหรับบัตรประจำตัวของผู้ใช้บริการ(sim card)ของ โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีการขายก่อนวันประกาศนี้ใช้บังคับ ให้ผู้ครอบครองไปรายงานตัวการครอบครองโดยระบุชื่อผู้ครอบครองตามที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ประกาศกำหนด โดยต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา	(๒) ห้ามเข้าหรือให้ออกจากบริเวณพื้นที่ อาคาร หรือสถานที่ที่กำหนดในห้วงเวลาที่กำหนด (๓) ห้ามนำอาวุธออกนอกเคหสถาน (๔) ห้ามออกนอกเคหสถานในเวลาที่กำหนด (๕) ห้ามใช้เส้นทางคมนาคมหรือใช้ยานพาหนะ หรือกำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ ในการนี้ ผอ.รมน.และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ ผอ.รมน. มอบหมาย เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และ ร่วมเป็นพนักงานสอบสวน ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา <u>อำนาจให้ความเห็นทางคดี</u> - ในพื้นที่ที่ กอ.รมน. ดำเนินการตาม ๖.๒.๑ นี้ หากผู้กระทำผิดคดีความมั่นคง (๑) กลับใจเข้ามอบตัว (๒) กระทำผิดเพราะหลงผิด หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ (๓) ผอ.รมน. มีความเห็นสมควรเปิดโอกาสให้ ผู้นั้นกลับตัวจะเป็นประโยชน์ต่อการรักษาความมั่นคงตามความเห็นของพนักงานสอบสวน

ตารางที่ ๑ การเปรียบเทียบกฎหมายพิเศษ แต่ละฉบับ (ต่อ)

พ.ร.บ.กฏอัยการศึกพ.ศ.๒๕๕๓	พ.ร.ก.การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๘	พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑
	๖.๕.๖ ให้กำลังทหารที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเขตพื้นที่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปแม้ว่าจะมีการประกาศยกเลิกกฏอัยการศึก โดยให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามข้อ ๕.๒(๑๐)	<u>เช่นนี้ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นของ ผอ.รমন. ให้พนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องต่อศาล หากศาลเห็นสมควรอาจสั่งให้ส่งเข้ารับการอบรมเป็นเวลาไม่เกินหกเดือน และปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด</u> <u>แทนการลงโทษก็ได้(การที่ศาลจะใช้ดุลพินิจดังกล่าวผู้กระทำผิดต้องยินยอมเข้ารับการอบรมและปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาลที่กำหนดแทนการลงโทษ)</u> ๖.๒.๒ จัดทำแผนการดำเนินการในการป้องกันปราบปราม ระงับ ชัยยับยั้งและแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ๖.๒.๓ กำกับ ติดตาม และเร่งรัดหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการ หรือบูรณาการในการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการดำเนินการในการป้องกัน ปราบปราม ระงับ ชัยยับยั้งและแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ๖.๒.๔ สั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีพฤติกรรมว่าจะเป็นภัยต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร หรือเป็นอุปสรรคต่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรออกจากพื้นที่ที่กำหนด

ตารางที่ ๑ การเปรียบเทียบกฎหมายพิเศษ แต่ละฉบับ (ต่อ)

พ.ร.บ.กฎอัยการศึก พ.ศ.๒๕๕๗	พ.ร.ก.การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๘	พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑
๗. ระยะเวลาการประกาศใช้ - จนกว่าจะมีประกาศกระแสพระบรมราชโองการยกเลิกการประกาศใช้กฎอัยการศึก ๘. การเรียกร้องค่าเสียหายจากเจ้าหน้าที่ - พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย เนื่องจากปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต พอสมควรแก่เหตุ แต่ไม่ตัดสิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย ทางราชการ ๕. บทกำหนดลงโทษ - ไม่มีบทกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนไว้ในตัว พ.ร.บ. ฯ ผู้ใด ฝ่าฝืนให้นำบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญามา ใช้บังคับแทน เช่น ฐานขัดคำสั่ง , ต่อสู้ขัดขวาง ฯลฯ ข้อสังเกต ๑) เป็นกฎหมายที่จะประกาศใช้ได้เฉพาะในเวลาที่มีสงครามหรือการจลาจล หรือมีความจำเป็นที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยให้ปราศจากภัย ซึ่งอาจมาจากภายนอกหรือเกิดขึ้นภายในราชอาณาจักร ๒) เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารอย่างค่อนข้างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดและเป็นการใช้อำนาจแบบเบ็ดเสร็จ ๓) ให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่รัฐหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมาก	๗.ระยะเวลาการประกาศใช้ ๗.๑ ไม่มีการขยายระยะเวลาการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ๗.๒ เมื่อสถานการณ์ฉุกเฉินสิ้นสุดลง ๗.๓ เมื่อคณะรัฐมนตรีไม่ให้ความเห็นชอบการขยายระยะเวลาการประกาศใช้สถานการณ์ฉุกเฉิน ๘. การเรียกร้องค่าเสียหายจากเจ้าหน้าที่ - บุคคลใดจะเรียกร้องค่าเสียหาย ค่าปรับ จากเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารไม่ได้ ๕. บทกำหนดลงโทษ - ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนด ประกาศ คำสั่งที่ออกตามมา ม.๕ ม.๑๐ , ม.๑๑ และ ม.๑๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน สี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ข้อสังเกต ๑) เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการสอบสวนและรวบรวมพยาน หลักฐานให้กับพนักงานสอบสวน ๒) เป็นการใช้อำนาจโดยเพ่งเล็งผู้กระทำการก่อให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นเพียงผู้ต้องสงสัย จึงกำหนดให้มีการขอมหาจับ และควบคุมตัว เพื่อเปลี่ยนทัศนคติเป็นเวลา ๓๐ วัน	๗.ระยะเวลาการประกาศใช้ - เมื่อเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรสิ้นสุดลง ๘. การเรียกร้องค่าเสียหายจากเจ้าหน้าที่ - บุคคลผู้สุจริตซึ่งได้รับความเสียหาย ให้ กอ.รมน. จัดให้ผู้นั้นได้รับการชดเชยค่าเสียหายตามควรแก่กรณี ๕. บทกำหนดลงโทษ - ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนด ในข้อ ๖.๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำและปรับ ข้อสังเกต ๑) กอ.รมน.เป็นส่วนราชการรูปแบบเฉพาะ อยู่ภายใต้การบังคับบัญชา ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยวิธีการปฏิบัติราชการ , การบริหาร งาน , การจัดโครงสร้าง, การแบ่งส่วนงาน , อำนาจหน้าที่ และอัตราค่าจ้างเป็นไปตาม ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ตารางที่ ๑ การเปรียบเทียบกฎหมายพิเศษ แต่ละฉบับ (ต่อ)

พ.ร.บ.กฎอัยการศึก พ.ศ.๒๕๕๗	พ.ร.ก.การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘	พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑
๔) เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ๕) ฝ่ายตรงข้ามใช้เป็นเงื่อนไขในการโจมตีและทำลายความเชื่อมั่นต่อกระบวนการปกครองของรัฐ ๖) ที่ผ่านมาได้รับการต่อต้าน และได้รับการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากองค์การมุสลิมโลกและองค์การสหประชาชาติ จนต้องแก้ไขโดยออก พ.ร.ก.การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน มาแก้ไขสถานการณ์ ๓ จชต. เพิ่มเติมจาก พ.ร.บ.กฎอัยการศึกฯ	๓) การที่รัฐบาลได้ออก พ.ร.ก.ฯ และประกาศใช้ในพื้นที่ ๓ จชต. ได้มีข้อคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วย อ้างว่า ๓.๑ เป็นการใช้อำนาจแบบเบ็ดเสร็จ ๓.๒ ให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ของรัฐมากเกินไป ๓.๓ เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ๔) การประกาศใช้ พ.ร.ก.ฯ ในพื้นที่ ๓ จชต. ฝ่ายตรงข้ามอาจใช้เป็นโอกาสในการโจมตีรัฐบาลและทำลายความเชื่อมั่นต่อกระบวนการปกครองของรัฐ ๕) เป็นการยอมรับโดยปริยายว่าสถานการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่ ๓ จชต. เป็นสถานการณ์ที่ถึงขั้นรุนแรง	๒) ได้รับการจัดสรรงบประมาณโดยตรงตามที่ ผอ.รมน. ร้องขอตามความเห็นชอบจากคณะกรรมการอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ทั้งนี้ให้ถือว่า กอ.รมน. เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและเงินคลัง ๓) การมอบอำนาจ นอกจากจะเป็นไปตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดินแล้ว อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายฉบับนี้ ผอ.รมน. จะมอบอำนาจให้ ผอ.รมน.ภาค, ผอ.รมน.จังหวัด หรือ ผอ.ศอ.บต. ปฏิบัติแทนได้ ๔) หน่วยงานของรัฐต้องจัดส่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไปปฏิบัติหน้าที่ใน กอ.รมน. ตามที่ ผอ.รมน. , ผอ.รมน.ภาค, ผอ.รมน.จังหวัด ร้องขอ ๕) หากสถานการณ์ที่ปรากฏ เหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามกฎหมายนี้สิ้นสุดลง ให้ นรม. รัฐบาลงานผลต่อสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาทราบโดยเร็ว ๖) ในการให้ความเห็นทางคดีของ ผอ.รมน. เพื่อกำหนดการเข้ารับการอบรมให้แก่ผู้กระทำผิด เป็นไปตามที่ กอ.รมน. กำหนด และเงื่อนไขของศาลที่จะกำหนดแทนการลงโทษ เป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา กำหนด ๗) พนักงานเจ้าหน้าที่ กอ.รมน. อาจได้รับค่าตอบแทนพิเศษหรือสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ตารางที่ ๑ การเปรียบเทียบกฎหมายพิเศษ แต่ละฉบับ (ต่อ)

พ.ร.บ.กฏอัยการศึก พ.ศ.๒๕๕๗	พ.ร.ก.การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๘	พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑
		๘) ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่งหรือ การกระทำในกฎหมายนี้ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง กล่าวคือ จะยกขึ้นกล่าวอ้างเพื่อยกเลิกข้อกำหนด ประกาศ หรือ คำสั่งต่าง ๆ ไม่ได้ แม้จะลิดรอนสิทธิเสรีภาพก็ตาม ๙) ในการใช้อำนาจของ กอ.รมน. หากก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้สุจริตจะได้รับการชดเชยค่าเสียหายตามควรแก่กรณี ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ๑๐) การดำเนินคดีตามกฎหมายฉบับนี้ให้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม และสามารถใช้มาตรการคุ้มครองหรือวิธีการคุ้มครองชั่วคราวก่อนพิพากษาได้ คือ การสืบพยานก่อนเริ่มการพิจารณา หรือ การคุ้มครองพยานเป็นต้น ทั้งศาล อาจเรียกเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งออกข้อกำหนด ประกาศ หรือคำสั่ง หรือกระทำการนั้น มาเพื่อชี้แจงข้อเท็จจริง รายงานหรือแสดงความเห็น เพื่อประกอบการพิจารณาสั่งใช้มาตรการคุ้มครอง หรือวิธีการคุ้มครองดังกล่าว

แนวทางการประกาศใช้กฎหมายพิเศษ

การดำเนินการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการต่อผู้ก่อเหตุรุนแรง และข้อขัดข้องในการใช้กฎหมายแต่ละฉบับ ดังนี้

กฎหมายที่มีการบังคับใช้ก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

การดำเนินการในส่วนนี้เป็นการนำกฎหมายความมั่นคงเข้ามาใช้เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินการนำตัวบุคคลผู้ก่อเหตุรุนแรงเข้าสู่กระบวนการตามกฎหมาย ทั้งนี้มีสภาพการบังคับใช้ และแนวทางในการใช้กฎหมาย ตลอดจนข้อขัดข้องของกฎหมายแต่ละฉบับ ดังนี้

พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

กฎหมายฉบับนี้จะเป็นกฎหมายฉบับแรกที่จะดำเนินการนำกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงเข้าสู่กระบวนการตามที่ กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า วางแผนไว้ ทั้งนี้จะมีวิธีการตรวจสอบและการดำเนินการเพื่อส่งต่อในขั้นตอนต่อไป ขณะนี้กฎหมายฉบับนี้ใช้ครอบคลุมทั้งใน อำเภอสะเดา ของจังหวัดสงขลา, ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และบางอำเภอของจังหวัดสตูล ซึ่งมีการปฏิบัติและแนวทางการบังคับใช้ คือ

๑. พื้นที่ของอำเภอสะเดาจังหวัดสงขลา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา แม้จะประกาศใช้กฏอัยการศึกในพื้นที่นี้ แต่ไม่มีการดำเนินการทางด้านการใช้กำลังเพื่อความมั่นคงแต่อย่างใด ทั้งนี้เนื่องจากจะกระทบต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่

๒. พื้นที่จังหวัดสตูล เฉพาะพื้นที่ประกาศใช้กฏอัยการศึก คือ อำเภอเมือง เฉพาะ (ตำบลเกตรี, ตำบลคลองขุด, ตำบลดามะลัง, ตำบลปยู, ตำบลเกาะสาหร่าย, ตำบลควนขัน, ตำบลควนโพธิ์, ตำบลเจ๊ะบิลัง, ตำบลฉลุง, ตำบลตันหยงโป, ตำบลบ้านควน และ ตำบลพิมาน) อำเภอควนโดน, อำเภอท่าแพ, อำเภอละงู และอำเภอทุ่งหว้า

ในพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่กองทัพบกที่ ๔ ใช้เป็นพื้นที่เฝ้าระวังติดตามการให้การสนับสนุนการก่อเหตุรุนแรงใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้น หากได้ข้อมูลด้านข่าวสารและด้านยุทธการเพียงพอที่เชื่อว่ามีผู้ก่อเหตุรุนแรงเข้ามาในพื้นที่นี้ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารจะสามารถปฏิบัติการได้ทันที โดยมีกฎหมายฉบับนี้คุ้มครองการปฏิบัติงาน

๓. พื้นที่จังหวัดนราธิวาส ยะลา และปัตตานี ในพื้นที่นี้มีการใช้กฎหมายความมั่นคงอยู่ ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติ กฏอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ ซึ่งการใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ จะเป็นหลักสำคัญที่ดำเนินการต่อผู้ต้องสงสัยว่าจะเป็น ผู้ร่วม

กระทำการให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน ดังนั้น การใช้กฎหมายฉบับนี้นอกจากจะเป็นกฎหมายฉบับแรกที่จะนำผู้ก่อเหตุรุนแรงเข้าสู่กระบวนการต่อไปแล้ว ยังจะต้องเป็นไปเพื่อให้เกื้อกูลและต่อเนื่องกับการปฏิบัติงานตาม พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๓.๑ การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารต่อการใช้อำนาจ กองทัพบกที่ ๔ ได้นำอำนาจตามกฎหมายฉบับนี้ มาดำเนินการดังนี้

๓.๑.๑ การตั้งจุดตรวจและจุดสกัด เป็นการปฏิบัติงานโดยใช้อำนาจตรวจค้นตามมาตรา ๕ แห่ง พระราชบัญญัติ กฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗

๓.๑.๒ การติดตามจับกุม (การปิดล้อมตรวจค้น) เป็นการปฏิบัติงานโดยใช้อำนาจตรวจค้น และ อำนาจกัก ตามมาตรา ๕ และ มาตรา ๑๕ ทวิ แห่ง พระราชบัญญัติ กฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗

๓.๑.๓ การจับกุมผู้มีพฤติการณ์ไม่น่าไว้วางใจ เป็นการปฏิบัติงานโดยใช้อำนาจกัก ตามมาตรา ๑๕ ทวิ แห่ง พระราชบัญญัติ กฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗

๓.๑.๔ การออกคำสั่งเรียกบุคคลมาให้ข้อมูลข่าวสาร เป็นการปฏิบัติงานโดยใช้อำนาจ ตามมาตรา ๑๕ ทวิ แห่ง พระราชบัญญัติ กฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งกรณีนี้จะนำมาใช้เมื่อไม่พบบุคคลดังกล่าว หรือ มีพฤติการณ์หลีกเลี่ยงหลบหนี ดังนั้น จึงใช้เพื่อติดตามพฤติการณ์ตัวบุคคล

๓.๒ แนวทางในการใช้กฎหมายฉบับนี้

การใช้กฎอัยการศึกในเขตพื้นที่นี้ มีแนวทางการใช้กฎหมายฉบับนี้ประการแรกคือเพื่อรองรับการปฏิบัติงานให้มีความต่อเนื่องซึ่งกันและกัน กับเพื่อคุ้มครองการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคง โดยการใช้กฎหมายฉบับนี้ ได้รองรับให้มีการปฏิบัติต่อเนื่องกันจากการตรวจค้นตามจุดตรวจของเจ้าหน้าที่ไปสู่การจับกุมหรือการตรวจค้น ซึ่งเกิดจากการปิดล้อมตรวจค้นจนจับกุมบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือแม้ได้บุคคลหนึ่งบุคคลใดจะดำเนินการตรวจค้นหรือบ้านพักก็ตาม กฎหมายฉบับนี้จะคุ้มครองเจ้าหน้าที่เหล่านี้ โดยไม่ต้องใช้หมายอาญาของศาล ทำให้เกิดความรวดเร็วและประสบความสำเร็จ ดังนั้น จึงมีการปฏิบัติในการตรวจค้นของเจ้าหน้าที่, การตั้งจุดตรวจ, จุดตรวจเคลื่อนที่ และ เข้าดำเนินการติดตามจับกุม (ปิดล้อมตรวจค้น) ผู้ก่อเหตุรุนแรงโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงใช้อำนาจตรวจค้นและกัก ตามกฎหมายฉบับนี้ นอกจากนั้นแม้ได้บุคคลหนึ่งบุคคลใด ไม่ว่าผู้นั้นจะมีหมายจับหรือไม่ ต้องดำเนินการตรวจสอบสภาพบุคคลทำประวัติในขั้นต้น

ประการต่อมาคือเพื่อสกัดกั้นการให้ความช่วยเหลือหรือการเอื้อประโยชน์ต่อการก่อเหตุรุนแรง โดยได้ดำเนินการกำหนดมาตรการป้องกัน และวางหลักเกณฑ์การห้ามสิ่งของที่ จะเอื้อประโยชน์ต่อการก่อความไม่สงบ ทั้งนี้ มาตรการที่ออกไปแล้ว คือ การห้ามแต่งกายคล้าย เจ้าหน้าที่ตำรวจและทหาร, การยึดวัสดุอุปกรณ์ ส่วนประกอบที่ใช้ในการทำระเบิด และวัสดุที่ใช้ใน การขัดขวางการจราจร หรือการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่, การกวดขันให้ประชาชนใน พื้นที่ที่พบบัตรประจำตัวประชาชน และ ห้ามผู้ใดมีหรือใช้เครื่องวิทยุคมนาคม โดยมีได้รับอนุญาต เป็นต้น

ประการสุดท้ายคือเพื่อทำลายแหล่งหลบซ่อนและแหล่งบ่มเพาะของขบวนการ ก่อเหตุรุนแรง ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง จะมีการปฏิบัติในลักษณะองค์กรลับ มีการ เคลื่อนย้ายตัวบุคคลและสิ่งสนับสนุนการก่อเหตุรุนแรงด้วยความรวดเร็ว ทั้งมีการปกปิดการ ปฏิบัติและปกปิดการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุน ดังนั้นการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เพื่อ ทำลายแหล่งบ่มเพาะของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง จึงต้องการความรวดเร็วและต้องครอบคลุมทั้งพื้นที่ สามารถปฏิบัติการตรวจค้นและจับกุมบุคคลผู้มีพฤติกรรมที่ไม่น่าไว้วางใจได้ทันที โดยไม่ต้องใช้ หมายอาญาของศาล จึงมีความจำเป็นที่ต้องใช้กฎหมายพิเศษที่มีอำนาจมากกว่ากฎหมายปกติ

๓.๓ ข้อขัดข้องของการใช้กฎหมายฉบับนี้

สำหรับข้อขัดข้องของกฎหมายฉบับนี้คือ สังคมบางส่วนได้มีข้อคิดเห็นว่าเป็น การให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐมากเกินไป เป็นการใช้อำนาจแบบเบ็ดเสร็จและมีการซ้อมทรมาน หรือใช้อำนาจเกินความจำเป็นกับเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจนอาจเกิดเป็น เงื่อนไขของสังคมขึ้นมา นั้น กองทัพบกที่ ๔ ได้หาทาง แก้ไขและลดความวุ่นวายตลอดจน ความสงสัยของสังคมด้วยการที่ ดำเนินการทุกอย่างโดยใช้ประชาสังคมในพื้นที่มีส่วนร่วมและรับรู้ ตลอดจนมีความโปร่งใส ดังนั้นไม่ว่าการเชิญตัว (คือ การใช้อำนาจกัก) หรือการตรวจค้น จะดำเนินการ โดยมีผู้นำชุมชนหรือผู้นำศาสนาในพื้นที่ร่วมเป็นพยาน และเมื่อนำมาควบคุมตัวที่หน่วยทหาร ญาติของผู้ถูกควบคุมสามารถติดต่อสอบถามและแม้จะเยี่ยมก็สามารถทำได้ นอกจากนั้นขณะนี้ยัง ได้ดำเนินการนำผู้สื่อข่าวร่วมรับรู้การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ไม่ว่าในพื้นที่หรือที่ศูนย์เสริมสร้าง ความสมานฉันท์ อย่างไรก็ตามอาจมีการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ขึ้นได้ ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำผิด เฉพาะตัวของเจ้าหน้าที่ผู้นั้น ดังนั้นเจ้าหน้าที่นั้นต้องได้รับโทษตามกฎหมายและถูกลงโทษทาง วินัยกับถูกลงโทษทางปกครองเสมอ มิได้ปล่อยเป็นเงื่อนไขของสังคมให้ได้รับความเสียหาย เป็นส่วนรวม

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘

กฎหมายฉบับนี้ได้มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในเขตท้องที่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา ตั้งแต่วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ติดต่อกันมา จนถึงปัจจุบัน และได้มีการยกเลิกพื้นที่สถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในพื้นที่อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี กฎหมายฉบับนี้จะเป็นกฎหมายที่ดำเนินการต่อจากการดำเนินการของพระราชบัญญัติ กฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ โดยมีวิธีการใช้กฎหมายฉบับนี้ มีดังนี้

๑. แนวทางการบังคับใช้

๑.๑ อำนาจการจับและควบคุมตัว

เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ให้อำนาจควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยตามกฎหมาย ฉบับนี้ได้ ๓๐ วัน พนักงานเจ้าหน้าที่จะใช้ประโยชน์เป็น ๒ แนวทาง คือ การก่อเหตุรุนแรงนี้เป็นการเข้าใจผิดหรือหลงผิดจากการหลอกลวงเบี่ยงเบน ประเพณีวัฒนธรรม, ศาสนา และประวัติศาสตร์ ดังนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ จึงใช้ประโยชน์ในการควบคุมตัวนี้ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับผู้ต้องสงสัย ซึ่งเมื่อครบกำหนดพนักงานเจ้าหน้าที่จะติดตามพฤติกรรม เพื่อให้บุคคลดังกล่าว กลับมาเป็นประโยชน์ และให้ความร่วมมือกับสังคมต่อไป อีกแนวทางหนึ่ง คือ การก่ออาชญากรรม โดยอาศัยการก่อเหตุรุนแรงนี้เป็นการดำเนินการที่มีลักษณะเป็นขบวนการลับ ดังนั้น การรวบรวม พยานหลักฐานเพื่อการดำเนินการทางคดีอาญานั้น จึงต้องการระยะเวลามากกว่าระยะเวลาตามที่ กฎหมายปกติกำหนด จึงมีผลทำให้ระยะเวลาการควบคุมดังกล่าว จะมีประโยชน์เพื่อเพิ่มขีด ความสามารถในการสืบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดี

การควบคุมตัวเพื่อใช้ประโยชน์ทั้งสองแนวทางนั้น กองอำนวยการรักษาความ มั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ได้กำหนดให้มีสถานที่ควบคุมตามมาตรา ๑๒ ของพระราชกำหนดการ บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ สถานที่ควบคุมตามกฎหมายฉบับนี้มี ๕ แห่ง มีจุดประสงค์ ดังนี้

๑.๑.๑ ศูนย์เสริมสร้างความสามานฉันท์ (ศสจ.) ตั้งอยู่ที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี มีจุดประสงค์เพื่อควบคุมทำความเข้าใจและปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ต้องสงสัย

๑.๑.๒ ศูนย์พิทักษ์สันติ (ศพส.) ตั้งอยู่ที่ ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดน ภาคใต้ จังหวัดยะลา มีจุดประสงค์ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและเพิ่มขีดความสามารถในการสอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐาน

๑.๑.๓ สำหรับสถานที่ควบคุมอีก ๓ แห่ง คือ ศูนย์สันติสุข ค่ายรัตนพล จังหวัด สงขลา, ค่ายพระปกเกล้า จังหวัดสงขลา และค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัด นราธิวาส มีจุดประสงค์เพื่อเป็นสถานที่สำรองไว้เท่านั้น

๑.๒ อำนาจการเรียกตัว

การปฏิบัติโดยใช้อำนาจตามกฎหมายฉบับนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ ได้กำหนดแนวทางการใช้อำนาจเพื่อจำกัดเสรีในการก่อเหตุร้ายในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยดำเนินการนอกจากการใช้อำนาจควบคุมแล้ว ยังได้ใช้การเรียกตัวบุคคลให้มารายงานตัว หรือให้ถ้อยคำ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้อาศัยอำนาจนี้จำกัดเสรีในการก่อเหตุร้ายโดย กรณีที่เป็นบุคคลที่เป็นกลุ่มเสี่ยง หรือแนวร่วม(เยาวชน , หรือผู้หลงผิดหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์) จะดำเนินการโดยการจูงใจเพื่อมาให้ความร่วมมือ และดำเนินการปรับเปลี่ยนทัศนคติตลอดจนมีการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิต หากแต่บุคคลผู้ถูกเรียกตัวเป็นแกนนำหรือกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงที่มีข้อมูลว่าเป็นผู้ก่อเหตุร้ายแรง การใช้อำนาจนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อติดตามและควบคุมพฤติกรรมของผู้ต้องสงสัย ด้วยการเรียกตัวมาเพื่อดำเนินการทางคดี หรือเพื่อผลักดันบุคคลนี้ให้ออกห่างจากชุมชน ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของชุมชน

การขัดขึ้นหรือฝ่าฝืนคำสั่งฯ ตามกฎหมายฉบับนี้ เป็นความผิดที่มีโทษอาญาโดยมีโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่จะบังคับให้ผู้ต้องถูกเรียกตัวต้องปฏิบัติตามคำสั่ง

๒. การดำเนินการใช้อำนาจของกฎหมายฉบับนี้

๒.๑ ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ในฐานะหัวหน้าผู้รับผิดชอบในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน ได้ออกระเบียบกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ว่าด้วยวิธีปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตาม มาตรา ๑๑ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ โดยกำหนดวิธีปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ต้องปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายไว้ ซึ่งกำหนดถึง วิธีปฏิบัติในการจับกุมและควบคุมตัวผู้ต้องสงสัย, วิธีปฏิบัติขณะมีการควบคุมผู้ต้องสงสัย, วิธีปฏิบัติในการออกคำสั่งเรียกบุคคล และการออกคำสั่งตรวจค้น นอกจากนี้ยังได้กำหนดแบบพิมพ์ที่ต้องใช้และเกี่ยวข้องกับกฎหมายฉบับนี้ตลอดจนการเชื่อมผู้ต้องสงสัย

๒.๒ สำหรับมาตรการอื่นๆ ที่ใช้ในการระงับเหตุร้ายแรง ได้ดำเนินการโดยประสานกับกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ออกประกาศกระทรวงฯ เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาการงดให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในเขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา นอกจากนี้ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ได้ออกคำสั่งเรื่อง การกำหนดมาตรการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการลอบวางระเบิด เพื่อวางมาตรการป้องกันไว้ด้วยแล้ว

๓. ข้อขัดข้องของการใช้กฎหมายฉบับนี้

ข้อขัดข้องของการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ไม่มี แต่ข้อขัดข้องของเรื่องนี้จะเกิดจากการเกิดเงื่อนไขอันเกิดจากความหวาดระแวงของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กล่าวคือ การควบคุมตัว จำนวน ๓๐ วัน ซึ่งเป็นระยะเวลานานพอสมควร จึงทำให้ครอบครัวของผู้ต้องสงสัยที่ถูกควบคุมเกิดความเดือดร้อนในหลายๆ ด้าน เช่น เศรษฐกิจในครอบครัว เป็นต้น หรือเกิดความหวาดระแวงว่าจะมีการซ้อมทรมาน ซึ่งผู้ต้องสงสัยบางส่วนได้ร้องเรียนถึงการถูกทรมาน จนทำให้สังคมภายนอกคิดว่าสถานที่ควบคุมตามกฎหมายฉบับนี้ไม่มีความเหมาะสมและไม่น่าไว้วางใจ ดังนั้น กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า จึงจัดให้มีการดูแลผู้ถูกควบคุมเป็นอย่างดี โดยสถานที่ควบคุมที่มีลักษณะใกล้เคียงกับสถานที่ตากอากาศ และมีการดูแลญาติของผู้ถูกควบคุมด้วย

นอกจากนั้นยังได้รับความกดดันจากญาติและทนายความ ที่จะขอเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ด้วย ขณะมีการสอบถามข้อมูลจากผู้ต้องสงสัย ขณะอยู่ในสถานที่ควบคุม ทั้งนี้เนื่องจากในการดำเนินคดีได้ใช้ข้อมูลจากการซักถามนี้ เป็นหลักฐานสำคัญ

๔. ความแตกต่างของการใช้อำนาจระหว่าง กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ (กอ.รมน.ภาค ๔) และ ศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.)

๔.๑ การรับมอบอำนาจในการออกข้อกำหนดตามมาตรา ๕ แห่งกฎหมายฉบับนี้

ศอฉ. ได้รับมอบอำนาจจากนายกรัฐมนตรีในการออกรายละเอียดตามข้อกำหนดตามมาตรา ๕ แต่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ไม่ได้รับมอบอำนาจนี้ ข้อกำหนดดังกล่าวมี ๕ ประการคือ

๔.๑.๑ ห้ามมิให้มีการชุมนุมหรือมั่วสุมกัน ณ ที่ใดๆ ตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป หรือกระทำการใด อันเป็นการยุยงให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย

๔.๑.๒ ห้ามการเสนอข่าว การจำหน่าย หรือทำให้แพร่หลายซึ่งหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ หรือสื่ออื่นใด ที่มีข้อความอันอาจทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว หรือเจตนาบิดเบือนข้อมูลข่าวสารทำให้เกิดความเข้าใจผิดในสถานการณ์ฉุกเฉินจนกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ห้ามการใช้เส้นทางคมนาคม หรือการใช้นาฬิกา หรือกำหนดเงื่อนไขในการใช้เส้นทางคมนาคม หรือการใช้นาฬิกา ห้ามใช้อาคาร หรือเข้าไป หรืออยู่ในสถานที่ใดๆ หรือห้ามเข้าไปในพื้นที่ใดๆ ให้อพยพประชาชนออกจากพื้นที่ที่กำหนด หรือห้ามผู้ใดเข้าไปในพื้นที่ ตามที่กำหนด

๔.๒ การประกาศใช้อำนาจตามมาตรา ๑๑ แห่งกฎหมายฉบับนี้

ศอฉ. ได้รับมอบอำนาจตามมาตรา ๑๑ มากกว่า กอ.รมน.ภาค ๔ จำนวน ๔ ประการ คือ

๔.๒.๑ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งตรวจสอบจดหมาย หนังสือ สิ่งพิมพ์ โทรเลข โทรศัพท์ หรือการสื่อสารด้วยวิธีอื่นใด ตลอดจนการสั่งระงับหรือยับยั้งการติดต่อ หรือการสื่อสารใด เพื่อป้องกันหรือระงับเหตุการณ์ร้ายแรง

๔.๒.๒ ให้หัวหน้าผู้รับผิดชอบมีอำนาจมีอำนาจสั่งห้ามมิให้กระทำการใดๆ หรือสั่งให้กระทำการใดๆ เท่าที่จำเป็นแก่การรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประเทศ หรือความปลอดภัยของประชาชน

๔.๒.๓ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งห้ามมิให้ผู้ใดออกไป นอกราชอาณาจักร เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการออกไปนอกราชอาณาจักรจะเป็นการ กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประเทศ

๔.๒.๔ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งการ ห้ามกระทำการอย่างใดๆ ที่เป็นการปิดการจราจร ปิดเส้นทางคมนาคมหรือกระทำการอื่นใดที่ทำให้ไม่อาจใช้เส้นทางคมนาคมได้ตามปกติในทุกเขตพื้นที่ที่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑

กฎหมายฉบับนี้ได้มีการประกาศให้เขตพื้นที่อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอกงหรา และ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา เป็นพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร โดยให้มีผลบังคับใช้ระหว่างวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๓ และขยายการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ ถึง วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้ประกาศพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์ต่อความ มั่นคงภายในราชอาณาจักรในพื้นที่อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี ให้บังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ตั้งแต่วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๕และนายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งมอบหมาย ให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค ๔ เป็นหน่วยรับผิดชอบดำเนินการ นอกจากนั้นได้ มอบอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในการแต่งตั้งพนักงาน เจ้าหน้าที่ และการออกข้อกำหนดเพิ่มเติมตามมาตรา ๑๘ ให้กับ ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคง ภายในภาค ๔

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ใช้อำนาจการรักษาความสงบใกล้เคียงกับกฎหมายปกติ กล่าวคือ ใช้อำนาจศาลในการดำเนินการออกหมายอาญา มาดำเนินการตรวจค้นและจับกุม ซึ่ง แตกต่างจากการดำเนินการของการใช้อำนาจตามกฎหมายอัยการศึกและพระราชกำหนดการบริหาร ราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ และแม้จะเป็นการดำเนินการต่อผู้ต้องหาที่ตาม แต่ จุดมุ่งหมายมิได้ให้ผู้ต้องหาต้องรับโทษ (หากปฏิบัติตามเงื่อนไขของกฎหมาย)และจุดมุ่งหมายของ กฎหมายฉบับนี้เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย

๑. การดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้

๑.๑ การดำเนินการออกประกาศข้อกำหนดเพิ่มเติมตามมาตรา ๑๘ ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค ๔ ได้ออกประกาศ จำนวน ๓ ฉบับ คือ

๑.๑.๑ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการ หรือคเวนการปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด

๑.๑.๒ ห้ามบุคคลที่มีพฤติกรรมเป็นภัยหรืออาจเป็นภัยต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรเข้าหรือต้องออกจากบริเวณพื้นที่ อาคาร หรือสถานที่ที่กำหนด

๑.๑.๓ การปฏิบัติตามเงื่อนไขการใช้เส้นทางคมนาคม

๑.๒ การดำเนินการตามมาตรา ๒๑

เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้มีบทบัญญัติในการใช้การอบรมแทนการฟ้องกับผู้ต้องหาที่กระทำความผิดไปด้วยความหลงผิดหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ซึ่งคณะรัฐมนตรี ได้ประกาศกำหนดลักษณะความผิดอันมีผลกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ตามมาตรา ๒๑ ในพื้นที่ดังกล่าวแล้ว และผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ได้มอบอำนาจหน้าที่ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ ให้กับผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ เป็นผู้ปฏิบัติแทน ซึ่งผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค ๔ ได้มีคำสั่งกำหนดแนวทางการปฏิบัติในการดำเนินการตามมาตรา ๒๑ แล้ว ขณะนี้มีผู้ต้องหา เข้ามอบตัวเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๒๑ ที่ศูนย์ดำเนินกรรมวิธีขึ้นต้น (หน่วยเฉพาะกิจสงขลา) จำนวน ๔ ราย

๒. ปัญหาข้อขัดข้องของการใช้กฎหมายฉบับนี้

เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์ พื้นที่การบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ติดต่อกับพื้นที่ที่มีการก่อเหตุรุนแรงคือ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีกฎหมายที่เข้มงวดกว่า ในพื้นที่ ๔ อำเภอ ของจังหวัดสงขลา ที่ใช้กฎหมายฉบับนี้ ดังนั้น สิ่งที่ต้องเฝ้าระวังคือ การหลบหนีออกจากพื้นที่ที่ก่อเหตุรุนแรงเข้ามาพักในพื้นที่นี้ และการสนับสนุนในพื้นที่นี้ไปกระทำการ ในพื้นที่รุนแรงโดยการใช้กฎหมายในพื้นที่ที่ต้องใช้อำนาจศาล จึงอาจไม่ทันต่อ การดำเนินการของฝ่ายตรงกันข้ามได้

กฎหมายที่มีการบังคับใช้เมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

การใช้กฎหมายพิเศษทั้งหมดเป็นเพียงการทำให้เกิดความสงบและความมั่นคงในพื้นที่เท่านั้น การจะนำผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกฎหมายต้องเป็นไปตามกฎหมายปกติคือ ประมวลกฎหมายอาญา และ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเป็นผลมาจากการขยายผลการดำเนินการของการใช้อำนาจควบคุมตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘

๑. การดำเนินการในเรื่องนี้

๑.๑ เนื่องจากการนำตัวผู้กระทำความผิดคดีความมั่นคงมาดำเนินคดีนั้น ส่วนใหญ่ได้ใช้หลักฐานจากการซักถามในชั้นตอนของ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ ดังนั้น จึงได้มีความพยายามทำให้บันทึกการซักถามเป็นที่เชื่อถือของศาล โดยขณะนี้มีการปรับเปลี่ยนแบบลักษณ์ของบันทึกการซักถาม ให้ใกล้เคียงกับบันทึกการสอบสวน และมีพยานหลักฐานอื่นประกอบเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ

๑.๒ พยานหลักฐานในที่เกิดเหตุจะมีการรวบรวมไว้เพื่อนำมาหาความสัมพันธ์ทางคดีและผู้กระทำความผิดต่อไป

๒. ปัญหาข้อขัดข้อง

๒.๑ เนื่องจากคดีความมั่นคงประจักษ์พยานในคดีมักถูกข่มขู่ จากคนในสังคม หรือญาติของผู้ก่อเหตุรุนแรงซึ่งเป็นคนในพื้นที่เดียวกัน หรือ ถูกขู่เชิญจากกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง จึงทำให้ในชั้นศาลมีการกลับคำให้การ จำหน้าจำเลยไม่ได้แน่ชัด หรือพยานหลบหนีออกจากพื้นที่ และไม่ทราบที่อยู่แน่ชัด ตลอดจนพยานเสียชีวิต จึงเป็นผลให้คดีส่วนใหญ่เสียไป

๒.๒ คดีความมั่นคงได้ดำเนินการใช้บันทึกการซักถามที่ใช้อำนาจตาม พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ เป็นหลักฐานสำคัญ แต่ในชั้นศาลมีข้อโต้แย้งจากทนายความว่า เป็นการดำเนินการก่อนเข้ากระบวนการยุติธรรม โดยมิได้รับการปกป้องจากทนายความ จึงเป็นแนวโน้มขอให้ศาลไม่รับฟังพยานหลักฐานนี้

๒.๓ คดีความมั่นคงมีประจักษ์พยานที่รู้เห็นเหตุการณ์น้อย แต่จะมีประจักษ์พยานที่รู้เห็นเหตุการณ์ตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุ ระหว่างเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ โดยประจักษ์พยานผู้นั้น คือผู้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันแต่ได้กลับใจให้ข้อเท็จจริงกับทางราชการ แต่ในชั้นศาลถือว่าเป็นหลักฐานที่ได้จากผู้กระทำความผิดด้วยกัน ดังนั้นคำซัดทอดของผู้กระทำความผิดด้วยกัน ศาลไม่อาจฟังลงโทษจำเลยได้ ซึ่งการหาหลักฐานอื่นประกอบคำให้การของผู้ซัดทอดคนนั้น มักไม่ค่อยมี จึงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลของคดีต้องเสียไป

๒.๔ พยานที่เป็นเจ้าหน้าที่ ให้ความสนใจในการเบิกความในชั้นศาลน้อย ตลอดทั้งเมื่อจบภารกิจและกลับต้นสังกัดแล้วจะเดินทางมาให้การที่ศาลใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นไปด้วยความลำบาก จึงไม่มาเบิกความ ทำให้คดีเสียหายได้ นอกจากนั้น พยานซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่บางคนจดจำเหตุการณ์คลาดเคลื่อนเมื่อมาเบิกความ จึงทำให้คำให้การในชั้นสอบสวนและชั้นพิจารณาของศาลไม่ตรงกัน เป็นเหตุให้คดีเสียหายได้ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ภายใต้กฎหมายพิเศษ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ และการยอมรับในการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ

การรับรู้ และการยอมรับของเจ้าหน้าที่รัฐ และประชาชนในพื้นที่ จชต.จะเป็นอย่างไร นั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมา ความสนใจ อายุ อาชีพ และความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ในพื้นที่ รวมทั้งสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นกับบุคคลนั้นเป็นสำคัญ หรืออาจกล่าวได้ว่าการรับรู้ และการยอมรับของบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับ การได้รับข้อมูลข่าวสาร และภูมิหลังทางสังคมของบุคคล นั้นเอง ซึ่ง จำเนียร ช่วงโชติ (๒๕๒๘: ๕๐) ได้สรุปถึงปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล ไว้เป็น ๒ ประการ คือ

๑. บทบาทของปัจจัยภายใน ได้แก่ คุณสมบัติภายในของผู้รับรู้ เช่น ความต้องการหรือ แรงขับ คุณค่า ความสนใจ ระดับการศึกษาและประสบการณ์เดิม รวมทั้งความรู้ และความเข้าใจที่ เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของกฎหมาย ซึ่งได้บัญญัติไว้ให้บุคคลต้องปฏิบัติตามในฐานะพลเมืองของ ประเทศไทย

๒. บทบาทของปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความยึดมั่น ความเชื่อถือ ความศรัทธาในการนับถือ ศาสนาที่กำหนดให้บุคคลปฏิบัติตามหลักปฏิบัติของศาสนาโดยเฉพาะศาสนาอิสลาม คำบอกเล่า คำแนะนำ คำสอน ที่ได้รับต่อๆ กันมา ทั้งหมดนี้มีอิทธิพลต่อการรับรู้ต่อเรื่องราว เหตุการณ์และ ภาวะแวดล้อมต่าง ๆ แตกต่างกัน

นอกจากปัจจัยสำคัญดังกล่าวแล้ว ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้อีก ได้แก่ สมรรถภาพของอวัยวะรับสัมผัส เช่น หู ตา จมูก ปาก ลิ้น และผิวหนัง ฯลฯ ความสามารถของสมอง และประสาทสัมผัสที่จะรับเลือก จัดหมวดหมู่ และตอบสนอง รวมทั้งลักษณะ ขนาดและชนิดของ สิ่งเร้า กล่าวคือ บุคคลจะรับรู้สิ่งเร้าได้ดี และรวดเร็วถ้าสิ่งเร้านั้นมีความเข้มมาก ขนาดของสิ่งเร้านั้น ใหญ่มากและสะอาดตา โดยเฉพาะสิ่งเร้าใหม่ ๆ ที่เราไม่คุ้นเคย บุคคลจะใส่ใจและเกิดการรับรู้หาก พบว่ามีความแตกต่างของสิ่งเร้าเกิดขึ้น และหากสิ่งเร้านั้นเกิดขึ้นซ้ำ ๆ และมีการเคลื่อนไหวบุคคล จะรับรู้ต่อสิ่งเร้านั้นได้ดีและรวดเร็ว

ทั้งนี้ การรับรู้ และการยอมรับของบุคคลที่มีต่อกฎหมายพิเศษที่บังคับใช้ในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเกิดผลโดยตรงต่อการแก้ไขปัญหาคาการเหตุรุนแรงในพื้นที่ เนื่องจาก เจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายพิเศษ ส่วนประชาชนจะเป็นบุคคลที่ต้องปฏิบัติตาม ซึ่งอยู่ ในฐานะเป็นผู้ที่ถูกบังคับใช้กฎหมายพิเศษดังกล่าว บุคคลบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือเลย และบางส่วนไม่เห็นด้วย หรือคล้ายๆ เป็นศัตรูกัน ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐ กับประชาชนที่ ไม่ดี ย่อมเป็นปัจจัยก่อให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อการรับรู้ และยอมรับในการบังคับใช้กฎหมาย

พิเศษ ดังนั้น จึงควรต้องพยายามอย่างสูงในการสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้น และทั้งสองฝ่ายต้องหันหน้าเข้าหากัน รวมทั้งการมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน

หลักปฏิบัติอิสลามในการดำรงชีวิตที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายพิเศษ

หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามในการดำรงชีวิต

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามในพื้นที่ จชต. มีอยู่ด้วย จำนวน ๔ ฉบับ ดังนี้

พ.ร.บ. ว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลาม ในเขตพื้นที่ จังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล พ.ศ.๒๕๔๗ (หลักกฎหมายอิสลาม ว่าด้วยครอบครัว) เป็นกฎหมายที่กล่าวถึง การวินิจฉัยชี้ขาดคดีแพ่ง เกี่ยวกับครอบครัวและมรดก ของอิสลามศาสนิกที่มีภูมิลำเนา ในเขตพื้นที่ที่กำหนด ซึ่งอิสลามศาสนิกเป็นทั้ง โจทก์ จำเลย หรือผู้เสนอคำขอในคดีที่ไม่มีข้อพิพาท (ข้อพิพาทคดีแย้ง การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ หรือการได้มาซึ่งทรัพย์) ตลอดจนการพิจารณาคดีในศาลชั้นต้น

พ.ร.บ. การส่งเสริมกิจการฮัจย์ พ.ศ.๒๕๒๔ เป็นกฎหมายที่กล่าวถึง กิจการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเดินทางของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม เพื่อไปประกอบพิธีฮัจย์ ณ กรุงเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ตลอดจนอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการส่งเสริมกิจการฮัจย์แห่งประเทศไทย

พ.ร.บ.การบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ.๒๕๔๐ เป็นกฎหมายที่กล่าวถึง หลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหาจุฬาราชมนตรี การจัดตั้งและการเลิกมัสยิด, คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย, คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด และคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด

พ.ร.บ. ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๔๕ เป็นกฎหมายที่กล่าวถึง การจัดธนาคาร เงินทุน วัตถุประสงค์ และการจัดการธนาคารแห่งประเทศไทย

ปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายอิสลามในพื้นที่ จังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล พ.ศ.๒๕๔๘ มีประเด็นที่ไม่เป็นไปตามหลักกฎหมายดังกล่าว และไม่สามารถบังคับได้อย่างเสมอภาค ดังนี้

๑. ปัญหาอำนาจหน้าที่การพิจารณาคดีของศาลไต่สวนยุติธรรม เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติให้ศาลไต่สวนยุติธรรม มีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อกฎหมาย และลงลายมือชื่อในคำพิพากษา เท่านั้น ซึ่งตามหลักการปฏิบัติศาสนาอิสลาม ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยคดี (ผู้พิพากษา หรือ กอฎี) ต้องมีอำนาจหน้าที่อย่างสมบูรณ์ คือ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาพิพากษาทั้งข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายด้วย ดังนั้น ศาลไต่สวนยุติธรรมตามกฎหมายฉบับนี้ จึงไม่ใช่กอฎีตามหลักกฎหมายอิสลามอย่างแท้จริง

๒. ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายอิสลามในหน่วยงานต่างๆ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติ ให้ใช้กฎหมายอิสลามวินิจฉัยคดีแพ่งเกี่ยวกับเรื่องครอบครัว และมรดกของอิสลามศานิก เฉพาะคดีที่มาสู่ศาลเท่านั้น ดังนั้นหากข้อพิพาทที่เกิดขึ้นไม่นำขึ้นสู่ศาลตามกฎหมายดังกล่าว จึงต้องใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทำให้เกิดผลที่แตกต่างกัน

๓. ปัญหาการไม่สามารถอุทธรณ์ และฎีกา ซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติว่า คำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลไต่ยุติธรรมในข้อกฎหมายอิสลามให้เป็นอันเด็ดขาด ดังนั้น หากศาลไต่ยุติธรรมวินิจฉัยข้อกฎหมายผิดพลาดไป คู่ความไม่สามารถอุทธรณ์ และฎีกาได้ จึงเกิดความเสียหายแก่คู่ความ

๔. ปัญหาเรื่องอายุความมรดก ซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติให้คดีตามกฎหมายฉบับนี้ ใช้ความมรดกตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการศาสนาอิสลาม โดยไม่ได้มีการกำหนดเรื่องอายุความมรดกไว้

๕. ปัญหาเรื่องจำเลยที่เป็นชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามย้ายภูมิลำเนาออกจากพื้นที่เขต ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ใช้กฎหมายอิสลามในการวินิจฉัยชี้ขาดคดี

ทั้งนี้ การดำรงชีวิตของประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามในพื้นที่ จชต. พยายามสร้างอัตลักษณ์ โดยการเรียกร้องให้นำกฎหมายอิสลามเข้ามาบังคับใช้ ซึ่งจากสภาพการบังคับใช้กฎหมายอิสลามเป็นเพียงขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรม จึงไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกฎหมายพิเศษที่มีการบังคับใช้ในการแก้ไขปัญหในพื้นที่ แต่อย่างไรก็ตาม หากมีการนำกฎหมายอิสลามเข้ามาบังคับใช้ อาจจะทำให้เกิดความขัดแย้ง หรือปัญหาในการบังคับใช้ กับประชาชนไทยศาสนาอื่นๆ ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ รวมทั้งเป็นการเพิ่มน้ำหนักในการให้ความสำคัญกับความเป็นอัตลักษณ์มากยิ่งขึ้น

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของแนวคิดทฤษฎี สามารถอธิบายได้ดังนี้

แนวคิด (Concept) ตามความหมายในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ หมายถึง ความคิดที่มีแนวทางปฏิบัติ ซึ่งยังไม่มีกรอบยอมรับหรือสนับสนุนให้เป็นทฤษฎี

ทฤษฎี (Theory) หมายถึง สมมติฐานที่ได้รับการตรวจสอบและทดลองหลายครั้งหลายหนจนสามารถอธิบายข้อเท็จจริง สามารถคาดคะเนทำนายเหตุการณ์ต่างๆ ไป ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์นั้นอย่างถูกต้อง และมีเหตุผลเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป จึงเป็นผลให้สมมติฐานกลายเป็นทฤษฎี (พจนานุกรม ฉบับราช บัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒- ๒๕๕๑) หรือ หมายถึง กลุ่มความสัมพันธ์ของแนวคิดคำนิยาม และองค์ประกอบต่างๆ ที่ใช้อธิบายลักษณะของ

ปรากฏการณ์หนึ่ง และชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะอธิบายหรือคาดเดาปรากฏการณ์นั้น

จากคำจำกัดความข้างต้น สามารถแยกแยะความหมายของทฤษฎีได้ ๓ ประเด็น คือ

๑. ทฤษฎี คือ กลุ่มของข้อความที่มีความเกี่ยวข้องกับการทำงานของสิ่งต่างๆ
๒. ทฤษฎีช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรต่างๆ และเมื่อได้ปฏิบัติตามทฤษฎีแล้ว จะแสดงให้เห็นถึงลักษณะของปรากฏการณ์หนึ่ง
๓. ทฤษฎีอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ โดยเจาะจงไปว่าตัวแปรใดสัมพันธ์กับตัวแปรใด และมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

คำอธิบายในทฤษฎีจะสะท้อนให้เห็นแนวคิด ซึ่งทฤษฎีแต่ละทฤษฎีจะมีความแตกต่างกันไป เนื่องจากคำอธิบายนั้นตั้งอยู่บนหลักปรัชญาที่ต่างกัน ดังนั้นจึงมีการแบ่งประเภทของทฤษฎีตามรูปคำอธิบายของหลักปรัชญาต่างๆ ในการทำการวิจัยผู้ทำการวิจัยกำหนดให้แนวคิดและทฤษฎีต้องมีเนื้อหาเกี่ยวกับ การบริหารงานภาครัฐ หรือการบังคับใช้กฎอัยการศึก เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปิยะ กิจถาวร (๒๕๔๘, น.๓-๖) นักวิชาการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้ทำการวิจัยในเรื่อง “การศึกษาสถานการณ์ความรุนแรงและผลการสำรวจความเห็นของประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐต่อประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในเขตท้องที่ทุกอำเภอของจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ” มีใจความสำคัญคือ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ นับตั้งแต่มีการใช้พระราชบัญญัติการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ และสำรวจความคิดเห็นของประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต่อการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในเขตท้องที่ ทุกอำเภอของจังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา ตั้งแต่วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ผลการศึกษพบว่า ในช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๔๘ เมื่อเปรียบเทียบช่วงเวลาเดียวกันของปี ๒๕๔๗ ทั้ง ๓ จังหวัด มีเหตุร้ายเพิ่มขึ้นทั้งในด้านความถี่และความรุนแรง จังหวัดนราธิวาสมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดปัตตานีและจังหวัดยะลาตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นการยิงด้วยอาวุธปืน รองลงมาคือการลอบวางเพลิง และการลอบวางระเบิด ที่น่าสนใจคือการลอบวางระเบิดเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๘.๘๔ ในปี ๒๕๔๗ เป็นร้อยละ ๑๘.๔๖ ในปี ๒๕๔๘ และระหว่างเดือนมกราคม ๒๕๔๗-

กรกฎาคม ๒๕๔๘ พบว่า ชาวบ้านทั่วไปเป็นผู้สูญเสียมากที่สุด คือ เสียชีวิต ๔๕๔ คน จากผู้เสียชีวิตทั้งหมด ๗๓๐ คน ชาวบ้านบาดเจ็บ ๗๕๖ คน จากผู้บาดเจ็บทั้งหมด ๑,๓๑๓ คน

ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน และข้าราชการผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่รวม ๔๓๗ ตัวอย่าง ใน ๕ อำเภอ พบว่าชาวบ้านเห็นว่าสถานการณ์ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในพื้นที่เลวร้ายลงและเลวร้ายลงมากถึงร้อยละ ๕๕.๗ ในขณะที่ชาวบ้านเห็นว่าเจ้าหน้าที่รัฐมีการปฏิบัติตามกฎหมายดีขึ้น ร้อยละ ๓๘.๔ พฤติกรรมเจ้าหน้าที่รัฐดีขึ้น ร้อยละ ๓๘ การมีส่วนร่วมของชุมชนดีขึ้น ร้อยละ ๔๕.๘ โดยการจัดเวรยาม การดูแลหมู่บ้าน ผู้นำศาสนา民兵พาทสสร้างความไว้วางใจต่อกันของคนในชุมชนดีขึ้นร้อยละ ๔๒.๔

จากการศึกษายังพบว่า ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เห็นว่าควรประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไปอีก คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๗ และร้อยละ ๗๒.๕ ตามลำดับ กรณีชาวบ้านจำแนกตามการนับถือศาสนา ชาวไทยพุทธเห็นด้วยให้มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินต่อไปอีกร้อยละ ๗๖.๕ เพราะยังมีการก่อเหตุร้ายมากขึ้น เพราะการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นการเสริมอำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐในการทำงานได้มากขึ้น ดีกว่าไม่มีอะไรมารองรับเพราะเหตุการณ์ยังไม่ปกติ ส่วนชาวไทยมุสลิมต้องการให้เกิดความสงบสุขในพื้นที่มากกว่า คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๕ เห็นควรให้มีการยกเลิกการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยเสนอว่าควรหาวิธีการที่ดีกว่านี้ เพราะไม่ทำให้สถานการณ์ดีขึ้น มีแต่จะทำให้ประชาชนกลัว และไม่ไว้วางใจเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินใช้ได้กับผู้บริสุทธิ์เท่านั้น

ด้านการแสดงความคิดเห็นของประชาชน

๑. อยากให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาากกว่านี้ เพราะที่ผ่านมาเป็นการแก้ที่ตัวเจ้าหน้าที่ หรือด้านความมั่นคงมากกว่า

๒. สร้างความยุติธรรมให้เร็วที่สุด

๓. ทำให้ชาวบ้านได้ประกอบอาชีพอย่างมั่นคง

๔. การกระตุ้นให้ชาวบ้านร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการลดเจ้าหน้าที่ที่มีพฤติกรรมดีๆ มาทำงาน และแก้ไขนโยบายให้เหมาะสมกับกิจกรรมชาวบ้าน เช่น การประกันสินค้าราคาเกษตร

๕. รัฐควรรหาทางแก้ไขให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาที่ดีขึ้น เปิดโอกาสให้หมู่บ้านในพื้นที่จัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธ์และคุณธรรมที่ดี โดยเน้นที่เด็กและเยาวชน

ด้านการแสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับปฏิบัติงาน

๑. ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม โดยการรับฟังความต้องการของประชาชนในพื้นที่ถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบ ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ต้องการความสงบ มีส่วนน้อยที่มีความคิดในการแบ่งแยกดินแดน ซึ่งเกิดจากความเชื่อในอุดมการณ์ส่วนบุคคล โดยใช้ศาสนา

สร้างความชอบธรรม อีกทั้งหน่วยงานของรัฐยังต้องสร้างความเชื่อมั่นว่ารัฐสามารถให้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนได้

๒. ให้รัฐเข้าใจความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของชาวบ้านในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ได้มากที่สุด อย่าได้ระแวงซึ่งกันและกัน หากกระทำการใดที่ผิดต่อกฎหมายให้พิจารณาให้รอบคอบ ห้ามใส่ร้ายบุคคลอื่น เพื่อประโยชน์หรือหน้าที่ในการปฏิบัติงานเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ปิยะ กิจถาวร ยังได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาก็สามประเด็น คือ

ประเด็นที่หนึ่ง คือ ทำความเข้าใจกับประชาชนเกี่ยวกับการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินให้มากขึ้น โดยเน้นว่าเป็นกฎหมายที่จะต้องนำมาใช้เพื่อประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่ อย่างเป็นธรรม และตรวจสอบได้

ประเด็นที่สอง คือ สร้างการมีส่วนร่วมในภาคประชาชนในการแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น

ประเด็นที่สาม คือ คัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่มีพฤติกรรมดีๆ มาทำงานแก้ไขปากท้องของชาวบ้าน ให้ชาวบ้านได้ประกอบอาชีพอย่างมั่นคง

ชิตชนก ราฮิมมูลา (๒๕๔๕, น.ก-ฅ) นักวิชาการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้รับการสนับสนุนให้ทำการวิจัยโดย คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) โดยได้ทำการวิจัยเรื่อง “ระดับการเรียนรู้และเข้าใจการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีของเจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ และฝ่ายปกครองในพื้นที่จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส (คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๘๗/๒๕๔๖)” มีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา ระดับความเข้าใจและการรับรู้ในคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๘๗/๒๕๔๖ ของเจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ และฝ่ายปกครองในพื้นที่จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส พร้อมกับศึกษาความเห็น ความเข้าใจในแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี และความเชื่อมั่นในพลังสันติวิธีต่อการแก้ไขปัญหา สุดท้ายจะได้ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนตามคำสั่งดังกล่าวให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทั้งในระดับนโยบายและระดับผู้ปฏิบัติงานจาก

๑. กลุ่มทหาร

๒. กลุ่มตำรวจ

๓. กลุ่มปกครอง

ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมระดับความเข้าใจและการรับรู้ในแนวคิดและแนวทางสันติวิธีตามคำสั่งสำนักฯ ของเจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ และฝ่ายปกครองในพื้นที่จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ยังไม่มีความชัดเจนเพียงพอ โดยมีสาเหตุคือ

๑. วิธีการในการปฏิบัติตามแนวทางสันติวิธีด้วยการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติของระบบราชการไทยไม่เอื้อต่อผู้ปฏิบัติระดับล่างให้รับรู้และเข้าใจในนโยบาย โดยมีความแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มดังนี้

๑.๑ กลุ่มทหาร กองทัพบก ระดับนโยบายยึดถือแนวทางสันติวิธีตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นแนวทางกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับนโยบายเดิมที่มีอยู่ ส่วนระดับผู้ปฏิบัติไม่ได้รับรู้และเข้าใจในหลักการของสันติวิธีตามคำสั่งฯ แต่รับรู้และเข้าใจในแนวทางสันติวิธีตามกรอบของกองทัพบก เพราะนโยบายการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีถูกนำมาแปลงเป็นคำสั่งเฉพาะ และย่อลงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติเป็นลำดับชั้นลงมา สำหรับกองทัพบก ระดับนโยบายนำแนวคิดและแนวทางตามคำสั่งฯ มาปรับใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงาน โดยมีการอบรมเจ้าหน้าที่นาวิกโยธินให้ทราบแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ก่อนปฏิบัติการในพื้นที่ ในระดับผู้ปฏิบัติ ผู้บังคับการหน่วยเฉพาะกิจนาวิกโยธินได้เห็นคำสั่งฯ โดยตรง และนำมาใช้ในการอบรมผู้ปฏิบัติระดับล่าง จึงทำให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจในสาระของคำสั่งฯ อย่างชัดเจน

๑.๒ กลุ่มตำรวจ

๑.๒.๑ กลุ่มตระเวนชายแดน ระดับนโยบายรับรู้และเข้าใจแนวทางสันติวิธีตามคำสั่งฯ อย่างชัดเจน โดยผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนไม่ได้แปลงคำสั่งสู่การปฏิบัติ แต่อบรมชี้แจงอธิบายสาระสำคัญของคำสั่งพร้อมกับการฝึกอบรม ทำความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง ถ่ายทอดไปยังระดับผู้ปฏิบัติอย่างเหมาะสม ในช่วงที่ผ่านมาตำรวจตระเวนชายแดนจึงประสบความสำเร็จในการขับเคลื่อนคำสั่งฯ เป็นอย่างดี

๑.๒.๒ ตำรวจภูธร มีการเวียนคำสั่งฯ ในสำนักงานตำรวจแห่งชาติแต่ไม่ได้มีการรับรู้และขับเคลื่อนสันติวิธีตามคำสั่งฯ อย่างไรก็ตาม ตำรวจภูธรได้ปฏิบัติสันติวิธีตามแนวทางขององค์กร ซึ่งถูกให้น้ำหนักมากในปัจจุบัน โดยเฉพาะการเน้นย้ำไม่ให้เจ้าหน้าที่สร้างเงื่อนไขใดๆ ในพื้นที่

๑.๓ ฝ่ายปกครอง

มีการเวียนทราบและประชาสัมพันธ์ คำสั่งฯ ไปควบคู่ไปกับนโยบายอื่นๆ ทำให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองส่วนใหญ่เคยเห็นคำสั่งฯ แต่ไม่มีการรับรู้และเข้าใจแนวทางสันติวิธีตามคำสั่งฯ นอกจากนี้ฝ่ายปกครองมีความเชื่อว่าการดูแลทุกข์สุขของประชาชนเป็นการปฏิบัติงานในแนวทางสันติวิธีอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องเรียนรู้สันติวิธีตามแนวทางคำสั่งฯ อีก อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีผู้ว่าราชการจังหวัดยะลาเพียง ๑ ท่านที่มีระดับการรับรู้

และเข้าใจในคำสั่งฯอย่างชัดเจน ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของคณะกรรมการ ยุทธศาสตร์สันติวิธีในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

๒. วัฒนธรรมองค์กร ประสพการณ์จากการทำงาน และภูมิหลังของเจ้าหน้าที่แต่ละคน มีผลโดยตรงต่อการยอมรับหรือปฏิเสธที่จะเรียนรู้ในคำสั่งฯ และส่งผลต่อความเข้าใจในแนวทางการแก้ไขปัญหาคด้วยสันติวิธีที่แตกต่างกัน ในเรื่องความเชื่อมั่นในพลังสันติวิธีต่อการแก้ไข ปัญหา จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า ทหาร ตำรวจ และฝ่ายปกครองเห็นพ้องต้องกันในการใช้สันติวิธีเป็นแนวทางในการจัดการความขัดแย้งที่กำลังเกิดขึ้นว่าเป็นทิศทางที่ถูกต้อง เป็นการแก้ไขปัญหาแบบ ยั่งยืน และต้องใช้เวลา แต่ความเชื่อมั่นในพลังสันติวิธีต่อการแก้ไขปัญหาก็มีความแตกต่าง หลากหลาย ซึ่งขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมองค์กรที่หล่อหลอม และการยึดมั่นในการใช้แนวทางสันติวิธี ในการแก้ไขปัญหา และประสพการณ์ของบุคคลที่ถูกกล่อมเกลามาจากครอบครัวจากการศึกษาและ ประสพการณ์ชีวิตจริง

นอกจากนี้ทัศนคติของเจ้าหน้าที่รัฐที่มีต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาคด้วยสันติวิธีไม่ว่าจะเป็นทางลบหรือทางบวกก็ส่งผลต่อการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วย เช่น การใช้พระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินที่เจ้าหน้าที่รัฐทุกฝ่ายเห็นว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อย และสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้หลงผิด ไม่ให้เลือกใช้ความรุนแรง แต่หากปฏิบัติตามพระราชกำหนดดังกล่าวอย่างไม่เป็นธรรม ก็จะทำให้ ประชาชนมีทัศนคติในทางลบต่อเจ้าหน้าที่มากขึ้นได้ ในขณะที่บางกลุ่มยังมีความเห็นว่าไม่ควรใช้ สันติวิธีกับผู้ใช้ความรุนแรง สำหรับความเชื่อมั่นต่อการบริหารจัดการแนวทางสันติวิธี เจ้าหน้าที่ ฝ่ายปกครอง ตำรวจภูธร และกองทัพบกมีความเห็นใกล้เคียงกันว่า การบริหารจัดการแนวทางสันติวิธีในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เนื่องจากผู้ที่แปลงคำสั่งฯ ของ องค์กรรัฐกลุ่มเป้าหมายมาสู่กลยุทธในการปฏิบัติยังไม่เข้าใจแก่นแท้ของคำสั่งฯ และการใช้สันติวิธี ในพื้นที่ยังไม่สอดคล้องกัน แต่ตำรวจตระเวนชายแดนและนาวิกโยธินเห็นว่าการเข้าใจชัดเจนใน แนวทางสันติวิธีตามคำสั่งฯ ทำให้การจัดการมีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยดังกล่าว ได้นำไปสู่ ข้อเสนอที่สำคัญคือ

๑. การสร้างความเข้าใจและการรับรู้ในแนวทางสันติวิธีตามคำสั่งฯ จำเป็นที่คณะกรรมการ ยุทธศาสตร์ สันติวิธี ควรสร้างความเข้าใจกับบุคคลระดับนโยบายของทุกองค์กรรัฐกลุ่มเป้าหมาย คือ ทหาร ตำรวจและฝ่ายปกครอง ให้มีความเข้าใจในคำสั่งฯ อย่างชัดเจน และตระหนักถึง ความสำคัญของคำสั่งฯ เพื่อให้องค์กรรัฐกลุ่มเป้าหมายได้แปลงคำสั่งฯ สู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ตามกรอบเกณฑ์ของคำสั่งฯ ในขณะเดียวกันควรจะมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในปัจจัยที่ทำให้เจ้าหน้าที่ รัฐมีความเข้าใจความหมายของสันติวิธีที่แตกต่างกันด้วย

๒. การสร้างความเชื่อมั่นในพลังสันติวิธีต่อการแก้ไขปัญหา ควรเสนอแนะและผลักดันให้องค์กรรัฐกลุ่มเป้าหมายให้ปรับเปลี่ยนวิธีการขับเคลื่อนคำสั่งฯ หรือพัฒนาวิธีการขับเคลื่อนคำสั่งฯ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิมในแต่ละหน่วยงานดังนี้

๒.๑ กองทัพบก

๒.๑.๑ ควรต้องมีการแจกจ่ายเอกสารคำสั่งฯ ควบคู่กับคำสั่งเฉพาะของกองทัพบกลงมาเป็นลำดับขั้น เพื่อให้ผู้ปฏิบัติระดับล่างสุดได้เข้าใจในเนื้อหาของคำสั่งฯ อย่างครบถ้วน

๒.๑.๒ เร่งฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ด้านยุทธการ การข่าวและกิจการพลเรือนให้มีบรรทัดฐานความเข้าใจในแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธีที่ตรงกัน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ด้านยุทธการทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติรวมทั้งผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจในพื้นที่ และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้กำลังโดยตรง

๒.๑.๓ บรรจุสาระสำคัญของคำสั่งฯ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และควรมีหลักสูตรวิชาสันติวิธีในวิทยาลัยการทัพบกและในหลักสูตรอื่นของกองทัพ เพื่อให้บุคลากรของกองทัพในอนาคตมีความเข้าใจในวิธีการจัดการความขัดแย้งของชาติที่ตรงกัน

๒.๒ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๒.๒.๑ ควรมีการกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติทุกระดับตระหนักถึงความสำคัญของแนวทางสันติวิธีตามคำสั่งฯ และควรเผยแพร่เอกสารคำสั่งฯ ไปยังผู้ปฏิบัติทุกระดับชั้น

๒.๒.๒ ควรให้ผู้ที่เข้ารับการอบรมที่จะมาปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เห็นเอกสารคำสั่งฯ โดยตรง

๒.๒.๓ บรรจุเนื้อหาของสาระสำคัญของคำสั่งฯ ให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรโรงเรียนตำรวจทุกระดับ

๒.๓ ฝ่ายปกครอง

ควรกำชับและกระตุ้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองทุกระดับชั้น ให้ความสำคัญและทำความเข้าใจในคำสั่งฯ ที่กรมการปกครองได้เผยแพร่แล้วให้ชัดเจน

๓. ให้มีกิจกรรมทางด้านสันติวิธีกับเจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ และฝ่ายปกครองอย่างต่อเนื่อง โดยมี "ความมุ่งมั่น" ที่จะสถาปนาแนวคิดสันติวิธี ให้เข้าไปมีบทบาทต่อการแก้ไขปัญหาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

๔. ศึกษาและพัฒนารูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และความรุนแรงด้วยสันติวิธีในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จเพื่อให้เป็นตัวอย่างการแก้ไขปัญหาในพื้นที่อื่นๆ

๕. การนำแนวทางสันติวิธีไปใช้ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำเป็นต้องเข้าใจและตระหนักถึงลักษณะเฉพาะของพื้นที่ ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตรวมทั้งสถานการณ์ที่เป็นประเด็นปัญหา คณะกรรมการยุทธศาสตร์สันติวิธี จึงจำเป็นต้องออกแบบและเสนอแนวทางปฏิบัติในการจัดการปัญหาด้วยสันติวิธีที่ชัดเจนเป็นการเฉพาะพื้นที่

๖. ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาความขัดแย้ง ต้องสร้าง และถ่ายทอดวัฒนธรรมองค์กรในเรื่องการจัดการปัญหาด้วยสันติวิธีให้อยู่ในจิตสำนึก เพื่อให้การจัดการปัญหาด้วยสันติวิธีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี, พะเยาว์ ละกะเต็บ, ราชี๊ะ ระเด่นอาหมัด, อาคม โสวนา (๒๕๔๓, น.๕๑-๕๓) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “พลวัตทางสังคมกับปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้” กล่าวว่า การแก้ไขปัญหในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องมองถึงปัจจัยสำคัญที่มีมาแต่อดีต ปัจจัยสองประการนั้น คือ

ประการแรก การที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามเป็นหลัก และประการที่สอง คือ การที่ประชาชนส่วนใหญ่มักรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งเกิดจากความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ เช่น การใช้ภาษาพูดมาลาญท้องถิ่น หรือเอกลักษณ์ทางมาลาญท้องถิ่น ประเด็นน่าสนใจอยู่ที่ว่าอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นและศาสนาจะมีอิทธิพลคาบเกี่ยวทับซ้อนกันในบางกรณี แต่ก็น่าจะมีอีกหลายกรณีที่อิทธิพลของปัจจัยทั้งสองอาจจะแยกออกจากกันได้

นอกจากนั้นยังได้เสนอแนวทางการวิเคราะห์ปัญหาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ออกเป็น ๓ ประการ คือ

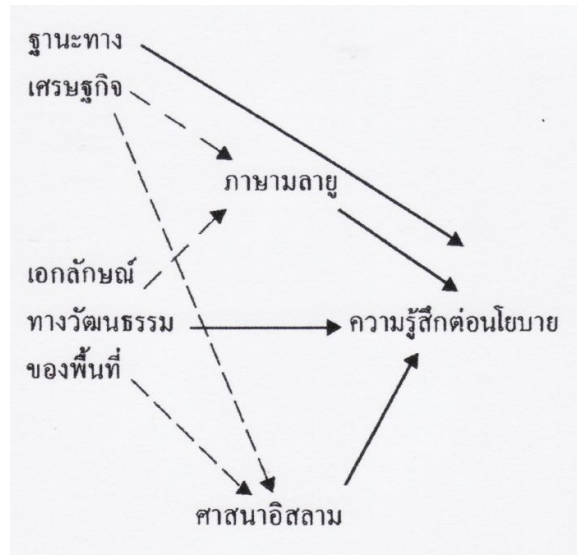
ตัวแปรแรก มาจากอิทธิพลของภาษา วัฒนธรรมและศาสนาที่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างและหวาดระแวงต่อวัฒนธรรมอื่นๆที่ไม่ใช่วัฒนธรรมตน

ตัวแปรที่สอง คือ มีความสัมพันธ์เทียมแฝงอยู่ด้วยหรือไม่ เช่น วัฒนธรรมและภาษามีผลต่อทัศนคติโดยตัวของมันเอง หรือประกอบกับศาสนาเป็นองค์ประกอบร่วม

ตัวแปรที่สาม คือ ตัวแปรภูมิหลังทางเศรษฐกิจ และสังคมเข้ามามีอิทธิพลอยู่ด้วยหรือไม่ ตัวอย่างเช่นระดับการศึกษาที่สูงต่ำต่างกัน หรือการมีระดับรายได้ที่แตกต่างกันอาจทำให้มีทัศนคติที่แตกต่างกันไปด้วย

ซึ่งทั้งสามตัวแปรอาจอธิบายเป็นแผนภาพได้ดังนี้ คือ

แผนภาพที่ ๕ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

คลมนรรัตน์ บากา, เกษตรชัย และหีม, อับดุลเลาะ อับรู (๒๕๔๘, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษางานวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” โดยได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่ามีทัศนคติอย่างไรต่อสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น คือ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ซึ่งเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์กลุ่มจำนวน ๑๘ กลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยหลักความจริงเทียบเคียงแนวความคิดทฤษฎีและงานวิจัยควบคุมบริบท และเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยการสัมภาษณ์รายบุคคล จำนวน ๑,๖๔๐ คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ

๑. ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าความไม่สงบมีสาเหตุจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม ความหวาดระแวง ความแตกต่างทางวัฒนธรรม การโฆษณาชวนเชื่อ ความขัดแย้งทางการเมือง การได้รับยอมรับและยกย่องเชิดชู มาจากผู้ที่ยึดแย้งส่วนตัว และเจ้าหน้าที่รัฐมีส่วนเกี่ยวข้อง

๒. ประชาชนส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อสาเหตุของความไม่สงบที่ไม่แตกต่างกัน

๓. ประชาชนมีทัศนคติต่อโรงเรียนถูกเผาและครูถูกฆ่าตายเพราะทำลายล้างประเพณีวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ และทุกตัวแปรมีทัศนคติที่ไม่แตกต่างกัน

๔. ประชาชนมีทัศนคติต่อโจรก่อการร้ายจะเรียกค่าคุ้มครองเฉพาะคนรายต่างศาสนิกอยู่ในระดับไม่แน่ใจและส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่แตกต่างกัน

ปิยะ กิจถาวร, ดุชนัดดา เลิศพิพัฒน์, อารีลักษณ์ พูลทรัพย์, สุโรณี สายนุ้ย, ไพชอล ลาโอ๊ะ, หนึ่งกมล พิพิธพันธุ์, อรชารักดี และสุรจันต์ ช่อไม้ทอง (๒๕๕๐, น.๔-๕) จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตปัตตานี ได้ร่วมกันทำงานวิจัยเรื่อง “ผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรงด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน กรณี: การอพยพย้ายถิ่นในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และแนวทางแก้ไข” โดยมีรายละเอียดสรุปว่า เจ้าหน้าที่รัฐยังไม่สามารถลดอิทธิพล และการเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อความไม่สงบในหมู่บ้านได้ รวมทั้งยังไม่เชื่อมั่นต่อมาตรการเจ้าหน้าที่รัฐในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในหมู่บ้าน ชาวบ้านกลัวกลุ่มก่อความไม่สงบมากขึ้น แต่ก็ไม่เห็นด้วยกว่าครึ่งว่าพื้นที่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงได้ขยายตัวออกไป ขณะเดียวกันก็เห็นว่าชาวบ้านทั้งพุทธ และมุสลิม สามารถปฏิบัติศาสนกิจรักษาวิถีชีวิตประเพณีวัฒนธรรมของตนเองได้ ต้องการร่วมสร้างสันติสุข และอยากให้โรงเรียนของรัฐเปิดการเรียน การสอนตามปกติ แม้ว่าจะเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ก็ตาม และผลกระทบที่สำคัญจากเหตุการณ์ความไม่สงบคือการประกอบอาชีพ ปากท้องของชาวบ้านมากที่สุด สำหรับการอพยพย้ายออกเพราะเหตุการณ์ความไม่สงบ ในพื้นที่ที่ทำการศึกษาใน ๒๖ ตำบล ๙ อำเภอ พบว่าตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ -มิถุนายน ๒๕๕๐ มีชาวไทยพุทธอพยพย้ายออกจากพื้นที่รวม ๓๑๙ คนเท่านั้น และทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิมในพื้นที่ต่างก็ไม่คิดที่จะอพยพย้ายออกจากพื้นที่ และถ้าเหตุการณ์มีความรุนแรงขึ้นก็ไม่คิดที่จะอพยพย้ายออก สาเหตุเพราะตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยมานาน ทำการเกษตรเป็นหลัก เมื่อย้ายออกไปแล้วไม่รู้จะไปอยู่ที่ไหน ไปทำอาชีพอะไรข้อเสนอแนะจากการศึกษาเพื่อสร้างความสงบในพื้นที่ และแก้ปัญหาการอพยพ ต้องมีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอพยพย้ายถิ่นที่ถูกต้อง ต้องรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ให้ได้ โดยการปราบปรามจับกุมผู้ก่อความรุนแรงตามกฎหมาย และช่วยแก้ปัญหาผลผลิตทางการเกษตร ผลไม้ราคาตกต่ำ เพราะเป็นอาชีพของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมเรื่องอาชีพให้ประชาชนมีรายได้ การศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาเบื้องต้น เพื่อนำเสนอให้เห็นถึงภาพรวมของสถานการณ์ความรุนแรงใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้และการอพยพย้ายถิ่นของประชากรในพื้นที่

สรุปกรอบแนวคิด

ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยที่กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบก็ยังคงไม่เปิดเผยองค์ว่าตนเองเป็นใคร และมีข้อเรียกร้องอะไร ปัจจุบันนักวิชาการ และกลุ่มการเมืองบางกลุ่ม ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้ามามีส่วนเสนอแนะ และเกี่ยวข้อง เช่นการจัดตั้งเขตปกครองพิเศษในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการให้มีการเจรจากับกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ เป็นต้น ซึ่งในข้อเสนอดังกล่าว ยังไม่ได้รับการพิจารณา ซึ่งไม่สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐ ซึ่งจะไม่มีการเจรจากับผู้ก่อการความไม่สงบ

และในขณะเดียวกันรัฐบาลได้ใช้กฎหมายพิเศษ เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับเจ้าหน้าที่ ในการแก้ไข ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ โดยมีข้อยกเว้นบางประการที่เจ้าหน้าที่ไม่ต้องปฏิบัติตาม หลักการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้จะใช้กฎหมายพิเศษ ในพื้นที่ก็ตาม การรับรู้ และการยอมรับในการประกาศใช้ดังกล่าวยังไม่สามารถดำเนินได้ตาม เป้าหมาย ดังจะเห็นได้จากสถิติความมั่นคงที่รวบรวมโดยศาลชั้นต้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สาเหตุเนื่องจากความไม่เข้าใจในประกาศที่บังคับใช้ ซึ่งจะเป็นผลต่อบุคคลที่กระทำผิด และจากผล การพิจารณาคดีความมั่นคงที่มีอัตราสูงขึ้น ศาลมักไม่อนุญาตให้มีการประกันตัว หรือปล่อยตัวชั่วคราว ประกอบกับปัจจัยหลายประการทำให้มีการวิพากษ์วิจารณ์ว่าการดำเนินการตาม พ.ร.บ. กฎหมายพิเศษทำให้ประชาชนในพื้นที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม